

Міністерство освіти і науки України
Київський університет імені Бориса Грінченка
Кафедра журналістики та нових медіа

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ

напрямок підготовки 6.030301 «Журналістика»

галузь знань 0303 Журналістика та інформація

2016–2017 н.р.

Робоча програма «Історія зарубіжної журналістики» для студентів за напрямом підготовки 6.030301 «Журналістика, галузь знань 0303 «Журналістика та інформація». – 47 с.

Розробники: *Салата Оксана Олександрівна*, доктор історичних наук, завідувач кафедри історії України історико-філософського факультету Київського університету імені Бориса Грінченка; *Свдокименко Ірина Миколаївна* викладач кафедри журналістики та нових медіа Інституту журналістики Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри журналістики та нових медіа

Протокол № 1 від «30» серпня 2016 року.

Завідувач кафедри журналістики та нових медіа

 (Heesteria Y.V.)

Години відповідають робочому навчальному плану.

Заступник директора Інституту журналістики з навчальної роботи

 (Rosinska O.A.)

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	4
I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	6
III. ПРОГРАМА.....	7
Змістовий модуль 1.....	7
Змістовий модуль 2.....	9
Змістовий модуль 3.....	10
Змістовий модуль 4.....	11
IV. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ».....	13
V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ.....	15
VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ.....	35
КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА.....	38
VIII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ.....	40
IX. МЕТОДИ НАВЧАННЯ.....	43
X. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ	43
XI. ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ.....	44
XII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ДЖЕРЕЛА.....	45

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Історія української журналістики» (далі – Програма) є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою журналістики та нових медіа Гуманітарного інституту на основі ОПП відповідно до затвердженого навчального плану.

Програму розроблено з урахуванням рекомендацій МОН України «Про Перелік напрямів (спеціальностей) та їх поєднання з додатковими спеціальностями і спеціалізаціями для підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра» (лист № 1/9-736 від 06.12.2007 р.)

Програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання в Київського університету імені Бориса Грінченка відповідно до вимог ОКХ, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни.

Програма визначає перелік, обсяг, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів, необхідне навчально-методичне забезпечення.

Мета – дати студентам загальне уявлення про обставини заснування та функціонування періодичних видань в українських землях, забезпечити засвоєння ними основних етапів генези преси та її типологічних ознак, а також допомогти їм у систематизації історичних знань про основні тенденції розвитку журналістики в Україні.

Завдання:

1. вивчення основних етапів розвитку української журналістики, репертуаром, видовими особливостями української преси;
2. визначення ступеня впливу українських періодичних видань на суспільно-політичне життя країни за доби Нового і Новітнього часу;
3. формування системи понятійного апарату;
4. виявлення спільного і відмінного в розвитку української преси і журналістики на різних землях;
5. знайомство з наявною джерельною та історіографічною базою для вивчення особливостей розвитку української журналістики;

Навчальні результати / досягнення:

1. застосовувати знання для формування загальної картини уявлень про основні тенденції розвитку української журналістики;
2. здійснювати відбір необхідної інформації з наявних джерел та літератури;
3. вміти проводити наукову історичну експертизу відібраної інформації.
4. критично аналізувати різноманітну інформацію з Інтернет-джерел.
5. самостійно мислити і формувати власні уявлення про той чи інший період в історії української преси і журналістики.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 180 год., із них 28 год. – лекції, 28 год. – семінарські заняття, 80 год. – самостійна робота, 8 год. – модульні контрольні роботи, семестровий контроль (ПМК – 5 семестр, іспит – 36 год. 6 семестр).

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ

І. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет: основні періоди розвитку української журналістики, визначні друковані ЗМІ, постаті.

Курс:	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: <i>5 кредитів</i></p> <p>Змістові модулі: <i>4 модулі</i></p> <p>Загальний обсяг дисципліни (години): <i>180 годин</i></p> <p>Тижневих годин: <i>2 години</i></p>	<p>Шифр та назва напрямку 6.030301 «Журналістика»</p> <p>Галузь знань: <i>0303 Журналістика та інформаційна діяльність</i></p> <p>Освітньо-кваліфікаційний рівень <i>«бакалавр»</i></p>	<p>Нормативна</p> <p>Рік підготовки: 3</p> <p>Семестр: 5, 6</p> <p>Аудиторні заняття: 56 годин, з них:</p> <p>Лекції (теоретична підготовка): <i>28 годин</i></p> <p>Семінарські заняття: <i>28 годин</i></p> <p>Модульні контрольні роботи: <i>8 годин</i></p> <p>Самостійна робота: <i>80 годин</i></p> <p>Вид контролю: 5 семестр – ПМК 6 семестр – іспит (36 год.)</p>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Назви теоретичних розділів	Кількість годин						
		Р	А	Л	СЗ	МК	СР	іспит
Змістовий модуль I.								
Становлення та розвиток української журналістики у XIX ст.								
1.	Методологічні проблеми історії української журналістики. Початковий етап виникнення журналістики в Україні Харківська журналістика 1810 – 1820-х років..	10	4	2	2		6	
2.	Українська альманахова журналістика 1830 – 1840-х років Українська журналістика в Росії в добу “великих реформ”	10	4	2	2		6	
3.	Особливості розвитку української журналістики в Австро-Угорщині у другій половині XIX ст.	10	4	2	2		6	
4.	Періодичні видання «радикальної» політичної течії на галицьких землях. Репресивні заходи російського уряду проти українського слова.	14	4	2	2	2	8	
	Разом	44	16	8	8	2	26	
Змістовий модуль II.								
Основні тенденції розвитку української журналістики у першій половині XX ст.								
5	Українська періодика на початку XX ст.	10	4	2	2	-	6	
6	Українська журналістика доби Першої світової війни та визвольних змагань	10	4	2	2	-	6	
7	Українські наукові періодичні видання в УРСР та за кордоном.	14	4	2	2	2	8	
	Разом	34	12	6	6	2	20	
Змістовий модуль III.								
Українська журналістика у другій половині XX ст.								
8	Українська періодика у міжвоєнному часі	10	4	2	2	-	6	
9	Суспільно-політична періодика української діаспори	10	4	2	2	-	6	
10	Український самвидав: типологія та тематика.	14	4	2	2	2	8	
	Разом	34	12	6	6	2	20	
Змістовий модуль IV.								
Сучасна українська журналістика								
11	Сучасна українська журналістика: загальна характеристика	12	6	4	2		6	
12	Персональна журналістика. Українські імена	20	10	4	6	2	8	
	Разом	32	16	8	8	2	14	
		36						36
	Разом за навчальним планом	180	56	28	28	8	80	36

III. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ В XIX СТ.

Лекція 1. Методологічні проблеми історії української журналістики. Початковий етап виникнення журналістики в Україні Харківська журналістика 1810 – 1820-х років. (2 год.)

1. Передумови виникнення та національні джерела української журналістики
2. Проблема періодизації історії української журналістики. Наявні концепції. Суперечність інтересів академічної і навчальної науки.
3. Методологічні проблеми історії журналістики й необхідність поліфункціонального підходу до її вивчення. Обсяг предмета історії журналістики
4. Перші періодичні видання. «Gazett de Leopol» – перша тижнева газета в Україні. Періодичні видання французькою, німецькою й польською мовами у Львові, їх зміст, орієнтація, видавці.
5. «Харьковский еженедельник» та його характеристика. Культурне середовище в Харкові та умови, що склалися тут для розвитку журналістики.
6. «Харьковский демокрит». Василь Маслович як видавець сатиричного журналу. Програма журналу.
7. «Украинский вестник». Загальна характеристика. Рубрики журналу. Наукові матеріали часопису. Концепція «мальовничої прози» як естетична програма журналу. «Харьковские записки». Театральна критика в журналі.
8. Федір Пільгер як видавець першого в підросійській Україні галузевого журналу. Характер “Украинского домовода” та причини його закриття.
9. Андрій Вербицький як видавець “Харьковских известий”. Структура газети, авторські матеріали. Ініціативи харківських журналістів у справі видання нового журналу.
10. “Украинский журнал”. Релігійно-містичні матеріали. Природничі науки. Праці з естетики та літературна критика О. Склабовського. Художня література в часописі.

Лекція 2. Українська альманахова журналістика 1830 – 1840-х років Українська журналістика в Росії в добу “великих реформ” (2 год.)

1. Харківська школа романтиків і початки її видавничої діяльності Формування Харківської школи романтиків. Ізмаїл Срезневський та його гурток. Естетична програма харківських романтиків. «Украинский альманах» як утілення цієї програми: засади, автори, твори.
2. Загальна характеристика альманаху «Утренняя звезда» та її значення.
3. “Руська трійця” та її альманах “Русалка Дністровая”, основні засади упорядкування та її значення.
4. Альманах Є. Гребінки “Ластівка” – загальна характеристика. Значення альманаху.

5.Харківські альманахи О. Корсуна “Сніп” та І. Бецького “Молодик”. “Южный русский сборник” А. Метлинського.

6.Альманах “Киевлянин” М.Максимовича. Загальна характеристика альманаху “Киевлянин”. Збірники творів М.Максимовича “Украинец” як завершення його журналістської видавничої програми.

7.Альманахи “Записки о Южной Руси” і “Хата” Пантелеймона Куліша. Історія та загальна характеристика видання. Зміст першого тому “Записок”, його особливості. Значення альманахів П.Куліша кінця 1850-х років.

8. Журнал “Основа” та його роль в розвитку української літератури. Програма часопису, редактор та керівне ядро “Основи”. Художня література на сторінках журналу. Т. Шевченко і “Основа”.

9.Наукові, публіцистичні та літературно-критичні матеріали “Основи”. Стаття В.Антоновича “Моя сповідь”. Причини припинення видання журналу та значення “Основи” в історії української журналістики

10. Газета Леоніда Глібова “Черниговский листок”. Заснування газети. Особистість Л. Глібова та характер його видання.

Лекція 3. Особливості розвитку української журналістики в Австро-Угорщині у другій половині XIX ст. (2 год.)

1.Становище українства в Австрії. Революція 1848 р. “Весна народів”. Національно-визвольний рух українців. Головна Руська Рада, її політична та культурно-освітня діяльність. Чинники українського національного відродження в Галичині.

2.Москвофільська журналістика. Москвофільство як панславізм. Періодика москвофілів. Офіційні видання австрійського уряду. Громадсько-політичні газети і журнали. Літературно-наукові часописи. Фахові та спеціалізовані видання. Газета “Слово”.

3.Газета “Зоря Галицька”. Комунікативна, інформаційна та організаційна функції газети. Відновлення видання на москвофільських засадах. Занепад часопису та його причини.

4.Народовська журналістика. Журнали “Вечерниці”, “Мета”, “Нива”, “Русалка”. Газети “Батьківщина” і “Діло”.

5.Історія журналу “Правда”. Редактори, загальна характеристика програми. Участь у видання П. Куліша та його твори в часописі. Причини занепаду. Значення журналу.

6.Заснування журналу «Зоря». Перехід журналу у власність НТШ. Василь Лукич як редактор журналу у період його розквіту. Історія газети “Буковина”. О.-Ю. Федькович.

Лекція 4. Періодичні видання «радикальної» політичної течії на галицьких землях. Репресивні заходи російського уряду проти українського слова (2 год.)

1. Журнал “Друг”. Еволюція видання: від москвофільства – до народовства, а від народовства – до радикалізму. Прихід до редакції М. Павлика та І. Франка. Журнал у 1877 році. Арешт редакції. Закриття журналу.

2. Ідейно-художній рівень видань “Громадський друг”, “Дзвін”, “Молот”.

3. Заснування журналу «Світ», його характер і напрямки. І. Белей – редактор журналу. Матеріали І. Франка. Стосунки журналу з владою та народовським табором. Конфіскація накладів журналу.

4. Організаційне оформлення радикального руху: утворення 1890 року Україноруської радикальної партії. Журнал “Народ” як орган організаційного комітету по створенню партії. М. Павлик як редактор журналу. Перший маніфест українського державництва: “Ukraina irridenta” Ю. Бачинського в системі публікацій журналу.

5. Журнал І. Франка “Житє і слово”. Заснування журналу та його програма. Залучення до журналу широкого кола авторів: Лесі Українки, А. Кримського, Г. В. Плеханова.

6. Історичні умови, що передували Валуєвському циркулярові 1863 р. Зміст цього документа та його наслідки для розвитку української журналістики. Історичні передумови Емського указу 1876 року.

7. Еміграційна журналістика. Причини еміграції М. Драгоманова. Пошук місця для вільної української друкарні. Журнал “Громада”, його програма.

8. Історія видання газети «Киевский телеграф». Власник газети і його позиція щодо її видання. М. Драгоманов як фактичний редактор газети.

9. Журнал «Киевская старина», історія заснування. Перший редактор Ф. Лебединцев та характер журналу при ньому. О. Лашевич як редактор «Киевская старина». Ф. Кривицький. В. Науменко і розквіт журналу при ньому. Стара київська Громада і журнал. Боротьба журналу за право публікувати українською мовою художні твори.

10. Українська альманахова журналістика в Росії. Альманахи “Луна” “Степ”, “Складка”.

11. Вплив журналістики на становлення національної свідомості українства. Публіцистика Б. Грінченка (І. Вартового): “Листи з України Наддніпрянської”. Вихід дискусії на політичний щабель: “Ukraina irridenta” Ю. Бачинського та “Самостійна Україна” М. Міхновського.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ В ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТ.

Лекція 5. Основні тенденції розвитку української періодики на початку ХХ ст. (2 год.)

1. Періодизація історії історичної преси та журналістики у ХХ ст.

2. Історичні журнали.

3. Специфіка розвитку історичної періодики в СРСР та у країнах Східної Європи. Славістичні видання. Журнали з історії країн Сходу.

Лекція 6. Українська періодика доби визвольних змагань (2 год.)

1. Історичний журнал «Наше Минувле» (1918-1919): програма, структура, зміст.
2. Видавнича діяльність П.Зайцева, О.Грушевського, Д.Багалія, Д.Дорошенка, Г.Нарбута, Б.Кістяківського, В.Модзалевського.
3. Дослідження з історії України, культури, мистецтва, літератури. «Архів історичний» та «Архів літературний».
4. Журнал «Книгар» (1917-1920). Видавнича діяльність В.Королева-Старого, М.Зерова, А.Ніковського, Л.Старицької-Черняхівської.

Лекція 7. Історичні періодичні видання Української Академії наук у 1920-х рр. (2 год.)

1. Діяльність Української Академії Наук із заснування та видання історичних періодичних і серійних видань. «Записки Історично-філологічного відділу Української Академії Наук» (1919-1931) як джерело з історії розвитку української історичної науки.
2. «Україна. Науковий журнал українознавства» (1924-1930) за редакцією М.Грушевського. Програма, структура, зміст журналу, проблематика публікацій. Збірники «За сто літ. Матеріали з громадського й літературного життя України ХІХ і початків ХХ століття».
3. Науковий щорічник «Первісне громадянство та його пережитки на Україні» (1926-1929).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІІ.

УКРАЇНЬКА ЖУРНАЛІСТИКА У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТ.

Лекція 8. Історична періодика радянського періоду (2 год.)

1. Основні тенденції розвитку історичної періодики в радянський період. Вплив комуністичної ідеології на програму та зміст історичних видань. Політична цензура. Напрями історичних досліджень на сторінках журналів «Летопись революции», «Питання історії народів СРСР», «Питання нової та новітньої історії».
2. Заснування «Українського історичного журналу» (1957). Зміст і спрямування журналу як віддзеркалення розвитку історичної науки в Україні.
3. Публікації з історії української культури на сторінках «Пам'яток України» – органу Українського товариства охорони пам'яток історії та культури (з 1969).
4. Проблеми історії України на сторінках загальносоюзних історичних журналів «Вопросы истории» та «История СССР».

Лекція 9. Історична періодика української діаспори (2 год.)

1. Діяльність української еміграції із заснування періодичних українознавчих журналів в Європі та Америці. Журнал «Україна. Українознавство і українське культурне життя» за редакцією І.Борщака (Париж, 1949-1953). Видавнича діяльність О.Оглоблина, Н.Полонської-Василенко, Є.Бачинського, Б.Крупницького.
2. Серійні видання «The Annals of the Ukrainian Academy of Arts and Sciences» (Нью-Йорк, з 1951), «Наукові записки Українського Вільного Університету» (Мюнхен, з 1957).
3. Українознавчі журналу Канадського інституту українських студій – «Journal of Ukrainian Studies» (з 1976) та Українського наукового інституту Гарвардського

університету – «Harvard Ukrainian Studies» (з 1977). Редакційно-видавнича діяльність О.Пріцака та І.Шевченка. Роль історичної періодики української діаспори у розвитку міжнародних наукових зв'язків.

Лекція 10. «Український історик» – науковий журнал історії та українознавства (2 год.)

1.Заснування журналу «Український історик». Програма видання. Журнал як орган Українського історичного товариства. Редакційно-видавнича діяльність Л.Винара. Тематика і проблематика публікацій.

2.Архівні матеріали М.Грушевського, О. Оглоблина, В.Липинського, Д.Дорошенка, А.Жука, О.Кандиби, С.Єфремова, Є.Онацького на сторінках журналу.

3.Документальні публікації «Українського історика» як джерело з громадсько-політичної, культурної та наукової діяльності української еміграції.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV. СУЧАСНА УКРАЇНЬСЬКА ЖУРНАЛІСТИКА

Лекція 11. Сучасна українська періодика: загальна характеристика (2 год.)

1.Вплив процесу демократизації суспільства на розширення репертуару української періодичної преси. Нова генерація наукових журналів з проблем української історії, етнології, політології.

2.Реорганізація «Українського історичного журналу». Розширення тематики, проблематики, джерельної бази публікацій.

3.Питання української та всесвітньої історії, джерелознавства, спеціальних історичних дисциплін, документальні публікації на сторінках журналів «Київська старовина», «Пам'ять століть», «Історичний журнал», «Українська діаспора», «Українські проблеми», «Генеза», «Неопалима купина». Журнали «Критика» та «Український гуманітарний огляд».

4.Регіональні історичні та краєзнавчі часописи. «Науковий вісник Волинського державного університету імені Лесі Українки. Історичні науки», «Літопис Червоної Калини» (Львів), «Воля і Батьківщина» (Львів), «Історична пам'ять» (Полтава) та ін. Діяльність Дослідницького центру історії української преси у Києві та Науково-дослідного центру періодики у Львові.

Лекція 12. Українські електронні ЗМІ (2 год.)

1.Сучасне українське телебачення. Структура та власність.

2. Типологія сучасного українського радіо.

3. Інтернет ЗМІ. Інтернет версії традиційних ЗМІ та унікальні Інтернет медіа.

4. Соціальні медіа в Україні

5. Блогерство як сучасна тенденція.

Лекція 13-14. Персональна журналістика або журналістика імен (4 год.)

1.Поняття персональної журналістики або журналістики імен. Українські колумністи та блогери.

2. Сучасна українська аналітика та публіцистика в іменах.

3. Юлія Мостова і сучасність «Дзеркала тижня».
4. Сергій Рахманін та проект «Гра У Класику».
5. Театральна критика Олега Вергеліса.
6. Дмитро Гордон та газета «Бульвар Гордона».
7. Віталій Коротич публіцистичні замальовки та колумністика.
8. Віталій Портніков блогерство та журналістика.
9. Феномен журналістів-іноземців в українському медіа просторі. Програми Савіка Шустера, Євгеній Кисельов тощо.

IV. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ»

Разом: 180 год., з них лекційних – 28 год., семінарські заняття – 28 год.,
модульний контроль – 8 год., самостійна робота – 80 год., семестровий контроль – ПМК, іспит. – 36 год.

Тиждень	I	II	III
Модулі	Змістовий модуль I		
Назва модуля	Становлення та розвиток української журналістики у XIX ст.		
Кількість балів за модуль	133 бали		
Лекції	1	2	3
Дати			
Теми лекцій	Методологічні проблеми історії української журналістики. Початковий етап виникнення журналістики в Україні Харківська журналістика 1810 – 1820-х років.– <i>1б.</i>	Українська альманахова журналістика 1830 – 1840-х років Українська журналістика в Росії в добу “великих реформ”– <i>1б.</i>	Особливості розвитку української журналістики в Австро-Угорщині у другій половині XIX ст – <i>1б.</i>
Тиждень	VI		
Лекції	Періодичні видання «радикальної» політичної течії на галицьких землях. Репресивні заходи російського уряду проти українського слова. <i>1б.</i>		
Теми семінарських занять	Українська альманахова журналістика 30-40-х рр: провідні видання та діячі – 10 + 1б.	П.Куліш як знакова фігура в українській журналістиці XIX ст. – 10 + 1б.	М.Драгоманов як активний учасник українських суспільно-культурних процесів XIX ст. і його визначна роль в історії української журналістики. – 10 + 1б
	Роль і значення журналістської діяльності І.Франка в розвитку української журналістики XX ст. – 10 + 1б.		
Самостійна робота	Табл. 6. 1 (15 балів)	Табл. 6. 1 (15 балів)	Табл. 6.1. (15 балів)
	Табл. 6. 1 (15 балів)		
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)		
Тиждень	V	VI	VII
Модулі	Змістовий модуль II		
Назва модуля	Основні тенденції розвитку української журналістики у першій половині XX ст.		
Кількість балів за модуль	106 балів		
Лекції	5	6	7
Дати			
Теми лекцій	Українська періодика на початку XX ст.– <i>1б.</i>	Українська журналістика доби Першої світової війни та визвольних змагань – <i>1б.</i>	Українські наукові періодичні видання в УРСР та за кордоном.– <i>1б</i>
Теми семінарських занять	Українська журналістика 1900-1917 рр. Журналістська діяльність М.Міхновського, С.Петлюри, СВУ та УСС. – 10 + 1б.	Іншомовна преса 1914-1917 рр. про Україну. Преса 1917 р. – 10 + 1б.	Жанри, географія та політика як фактори розвитку преси 1917-1920 рр. – 10 + 1б.
Самостійна робота	Табл. 6. 1 (15 балів)	Табл. 6. 1 (15 балів)	Табл. 6. 1 (15 балів)
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 2 (25 балів)		
	ПМК		

Тиждень	VIII	IX	X
Модулі	Змістовий модуль III		
Назва модуля	Українська журналістика у другій половині XX ст.		
Кількість балів за модуль	106 бали		
Лекції	8	9	10
Дати			
Теми лекцій	Українська періодика у міжвоєнному часі - 1б.	Суспільно-політична періодика української діаспори – 1б.	Український самвидав: типологія та тематика.– 1б.
Теми семінарських занять	Журналістика 1939-1943 рр. Радіо і преса ОУН-УПА та другого періоду еміграції (після 1945 р.). – 10 + 1б.	Комуністично-радянські преса і радіо в перше повоєнне десятиліття. Боротьба за свободу преси в добу лібералізації суспільства («хрущовської відлиги») – 10 + 1б.	Українська самвидавна преса. Дисидентська та рухівська публіцистика – 10 + 1б.
Самостійна робота	Табл. 6. 1 (15 балів)	Табл. 6. 1 (15 балів)	Табл. 6. 1 (15 балів)
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 3 (25 балів)		
Тиждень	XI- XII		XIII-XIV
Модулі	Змістовий модуль IV		
Назва модуля	Сучасна українська журналістика		
Кількість балів за модуль	103 бали		
Лекції	11-12		13-14
Дати			
Теми лекцій	Сучасна українська журналістика: загальна характеристика.– 2 б.	Персональна журналістика. Українські імена- 2 б.	
Теми семінарських занять	Журналістика суверенної України. Україномовна преса за кордоном. Сучасна журналістика в Україні.– 10 + 1б.	Журналістика в іменах – 30 + 3 б.	
Самостійна робота	Табл. 6. 1 (15 балів)		Табл. 6. 1 (15 балів)
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 4 (25 балів)		
Підсумковий контроль - іспит	40 балів		

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ В ХІХ СТ.

Семінарське заняття 1. Українська альманахова журналістика 30 – 40-х років ХІХ ст.: провідні видання та діячі (2 год.)

1. Харківський романтичний осередок: світоглядна та естетична програма, видавнича діяльність як вияв національного і соціального позиціонування.

2. «Украинский альманах»: історія створення і видання, основні учасники, значення в історії української журналістики.

3. Постать І.Срезневського в українському романтичному русі, його роль як ідейного натхненника, видавця та учасника ряду альманахів.

4. Робота І.Срезневського «Уривки із записок про старця Григорія Сковороду» та дискусія навколо неї за участю Г.Квітки.

5. Інші праці І.Срезневського, які становлять інтерес для історії української журналістики (передмова до першого випуску «Запорозької старовини», «Погляд на пам'ятки української народної словесності. Лист до професора Снегирьова», «Думки і зауваження»): їх жанрова своєрідність, характер, час і місце опублікування, значення.

6. «Утренняя звезда» І.Петрова: загальна характеристика видання, постать видавця, коло учасників, склад і специфіка вміщених творів, місце альманаху в романтичному русі.

7. «Русалка Дністрова» як результат багатовекторної діяльності «Руської трійці»: основні учасники, робота над збірниками «Син Русі» та «Зоря» як початок журналістської діяльності, склад вміщених у «Русалці Дністровій» матеріалів, провідні засади впорядкування, авторська передмова як джерело відомостей про світоглядно-естетичну позицію західноукраїнських романтиків.

8. Альманах Є.Гребінки «Ластівка»: історія упорядкування й видання, постать видавця, роль Г.Квітки в підготовці альманаху, коло учасників, склад вміщених матеріалів, значення альманаху в тогочасному культурному процесі, відгуки сучасників.

9. Альманах О. Корсуна «Сніп» як результат діяльності другого кола харківських романтиків: загальна характеристика, художньо-стильове багатоманіття творів, причини комерційної невдачі, оцінка сучасників.

10. «Молодик» І.Бецького: загальна характеристика – хронологія, композиційна та змістова специфіка, постать видавця і основні учасники, значення в історії української журналістики.

11. Альманах М.Максимовича «Киевлянин»: зміст і структура видання, склад авторів і літературних текстів, прикметні твори.

12. Постать М.Максимовича в історії української журналістики: короткі біографічні відомості, журналістська видавнича програма, фольклористична

діяльність, вміщені в «Киевлянин» праці «Про вірші червоноруські» та «Про правопис малоросійської мови. Лист до Основ'яненка».

13. «Южный русский сборник» А.Метлинського: постать видавця в романтичному русі та основні напрямки його діяльності (літератур/на, фольклористична, видавнича), широке коло учасників, значення альманаху.

14. Участь Г.Квітки в колективних виданнях та культурно-науковому житті Східної України, його місце в історії української журналістики.

Тестові та творчі запитання:

1. Назвіть, у яких колективних виданнях взяли участь Г.Квітка, О.Корсун, М.Костомаров, А.Метлинський, І.Срезневський, Т.Шевченко?

2. Хто з них був автором не лише літературних творів, але й романтичних зразків публіцистики, літературної критики, наукових статей – і яких саме?

3. Які видання припадають на 1839, 1840, 1841 роки (колективні видання, фольклористичні, поетичні збірки одного автора тощо)?

4. Основні центри видавничої діяльності романтиків 30 – 40-х років XIX ст.: в яких містах було видано вищеназвані альманахи та збірники і які саме?

5. Які складники журналістської, видавничої спадщини І.Срезневського були виявами його соціального позиціонування в період 30 – 40-х рр. XIX ст.?

6. Наведіть основні тези і аргументи сторін (І.Срезневського і Г.Квітки) в дискусії щодо постаті Г.Сковороди. Чия позиція видається переконливішою?

7. Назвіть вступні статті А.Метлинського до збірок «Думки і пісні та ще дещо», «Народные южнорусские песни», визначте їх характер та проблематику.

Література

1. Гребінка Є.П. Так собі до земляків // Гребінка Є.П. Твори: У 3 т. – К.: Наук. думка, 1981. – Т. 3. – С. 490 – 492.

2. Метлинський А.Л. Заметки относительно южнорусского языка // Харківська школа романтиків: У 3 т. – Х.: Держвидав, 1930. – Т. 2. – С. 105 – 115.

3. Срезневський І.І. Взгляд на памятники украинской народной словесности. Письмо профессору И.М. Снегиреву // Історія української літературної критики та літературознавства: Хрестоматія: У 3 кн. – К.: Либідь, 1996. – Кн. 1. – С. 67 – 69.

4. Срезневський І.І. Передмова до першого випуску «Запорожской старины» // Харківська школа романтиків: У 3 т. – Х.: Держвидав, 1930. – Т. 1. – С. 136 – 240.

5. Білецький Л. Поезії з харківських альманахів // Шевченко Т.Г. Кобзар / За ред. Л. Білецького: У 4 т. – Вінніпег: Тризуб, 1952. – Т. 1. – С. 271 – 279.

6. Білецький О. «Русалка Дністровая» // Матеріали до вивчення історії української літератури: Посіб. для студентів філол. фак. ун-тів та пед. ін-тів: У 5 т. – К.: Рад. школа, 1961. – Т. 2 – С. 347 – 359.

7. Бовсунівська Т.В. Григорій Сковорода і український романтизм // Третій міжнарод. конгрес українців: Літературозн. – К., 1996. – С. 317 – 334.

8. Бовсунівська Т.В. Феномен українського романтизму. – Ч. 1: Етногенез і теогенез. – К., 1997. – 155 с.; Ч. 2: Ейдетика. – К., 1998. – 110 с.

9. Борзенко О.І. Провінційне культурне середовище і становлення нового українського письменства // Вісн. Харк. ун-ту. – 2001. – № 519: Сучасні філол. студії: Аналіз та інтерпретація. – Серія: Філологія. – Вип. 32. – С. 51 – 60.

10. Борзенко О.І. Становлення нової української літератури і ре-цепція народного слова // Наук. зап. Терноп. держ. пед. ін-ту ім. В. Гнатюка. – 2001. – Вип. 10. – С. 356 – 362.

11. Возняк М. До характеристики харківського гуртка українських письменників // ЗНТШ. – 1910. – Т. 93. – Кн. 1. – С. 132 – 140.
12. Гербільський Г.Ю. Розвиток прогресивних ідей в Галичині у першій половині XIX ст. – Л.: Вид-во. Львів. ун-ту, 1964. – 251 с.
13. Засенко О. Передмова до «Русалки Дністрової»: До 100-річчя від дня народження Олександра Білецького // Жовтень. – 1984. – № 11. – С. 108 – 111.
14. Кревецький І. Початки преси на Україні. 1776–1850. – Львів: У друкарні НТШ, 1927. – 26 с.
15. Крюков А.В., Сарбей В.Г. І.І. Срезневський – історик України: До 175-річчя з дня народження // Укр. іст. журн. – 1987. – № 6. – С. 138 – 144.
16. Михайлин І.Л. “Я тоді ще не знав, що я українець...” // Бере-зізь. – 1991. – № 6. – С. 147 – 165.
17. Памяти Измаила Ивановича Срезневского. – Пг.: Изд-во АН, 1916. – Кн. 1. – 242 с.
18. Петраш О. «Руська трійця». М.Шашкевич, І.Вагилевич, Я.Головацький та їхні літературні послідовники. – К.: Дніпро, 1986. – 230 с.
19. Пільгук І. Літературне відродження на Західній Україні (30–50-і роки XIX ст.) // Пільгук І. У пошуках художньої правди: Вибр. ст. – К.: Дніпро, 1969. – С. 74 – 106.
20. Савченко Ф. Перший збірник українських пісень Максимовича // Україна. – 1927. – № 6. – С. 25 – 79.
21. Самарцев І. «Галицькі будителі»: М.Шашкевич, І.Вагилевич, Я.Головацький // Віче. – 1994. – № 5. – С. 138 – 148.
22. Син Русі (1833): Перша рукописна збірка віршів Маркіяна Шашкевича та його побратимів / Упорядкування, передмова і примітки Є. Нахліка. – Л.: ТЗОВ «Львівські новини», 1995. – 43 с.
23. Срезневский В.И. И.Е. Бецкий – издатель «Молодика» // ЖМНП. – 1900. – № 12. – С. 273 – 304.
24. Срезневский В.И. Из первых лет научно-литературной деятельности И.И. Срезневского, 1831–1839 // ЖМНП. – Ч. 207. – 1880. – Вип. 1. – С. 3 – 17.
25. Срезневський В.І. «Український альманах» 1831 року // Харківська школа романтиків. – Х., 1930. – Т. 1. – С. 32 – 50.
26. Федченко П.М. Літературна критика на Україні першої половини XIX ст. – К.: Наук. думка, 1982. – 381 с.
27. Федченко П.М. Початок журналістики в Києві (Журналістська діяльність М.О. Максимовича) // Рад. літературознавство. – 1959. – № 1. – С. 92 – 100.
28. Федченко П.М. Українські альманахи 30-х років XIX ст. // Рад. літературознавство. – 1967. – № 2. – С. 33 – 45.
29. Филипович П.П. Соціальне обличчя українського читача 30 – 40 рр. XIX ст. // Филипович П.П. Літературно-критичні статті. – К.: Дніпро, 1991. – С. 17 – 31.
30. Хавкіна Л.М. Специфіка трактування літератури й мови як націєтворчих чинників представниками раннього українського роман-тизму // Актуальні проблеми слов'янської філології: Міжвуз. зб. наук. ст. Лінгвістика і літературознавство. – 2001. – Вип. 7. – С. 247 – 252.
31. Хавкіна Л.М. Тарас Шевченко і харківські поети-романтики // Актуальні проблеми слов'янської філології: Міжвуз. зб. наук. ст. Лінгвістика і літературознавство. – 2001. – Вип. 4. – С. 136 – 140.
32. Шалата М. Демократизація слова: До 150-річчя виходу альманаху «Русалка Дністрова» // Жовтень. – 1987. – № 5. – С. 105 – 109.
33. Шамрай А. До початків романтизму: 1828–1836 // Харківська школа романтиків: У 3 т. – Х.: Держвидав, 1930. – Т. 1. – С. 16 – 19.
34. Шамрай А. Літературний гурток І. Срезневського: Зародження романтичних смаків на українському ґрунті // Харківська школа романтиків: У 3 т. – Х.: Держвидав, 1930. – Т. 1. – С. 20 – 31.

35. Шамрай А. Співробітники альманахів «Сніп» (1841) і «Юж-ного русского сборника» (1848) // Матеріали до вивчення історії украї́нської літератури: У 5 т. – К.: Рад. шк., 1961. – Т.2. – С. 335 – 343.

36. Шашкевичіана: Нова серія. – Л.; Броди; Вінніпег: Ін-т украї́нознавства ім. І. Крип'якевича, Вид-во «Просвіта», 1996. – Вип. 1 – 2. – С. 142 – 148.

Семінарське заняття 2. П.Куліш як знакова фігура в українській журналістиці ХІХ ст. (2 год.)

1. Постать П.Куліша в українському культурному процесі ХІХ ст.: короткі біографічні відомості, динаміка світоглядної позиції і її суперечливість, основні напрямки діяльності (літературна, фольклористична, видавнича, публіцистична, літературно-критична).

2. Альманах П.Куліша «Записки о Южной Руси» – історія підготовки та характеристика видання, особливості І і ІІ томів, багатопла-новість вміщених матеріалів (публікації джерел, історичні праці, фольклорно-етнографічні матеріали, жанр етнографічного щоденника, художні твори), значення видання.

3. Особливості виданого П.Кулішем альманаху «Хата» – історія створення, загальна характеристика, провідні автори й публікації, місце літературної критики у виданні, роль видання в тогочасному культурному процесі.

4. Програмова вступна стаття П.Куліша до «Хати» – «Переднє слово до громади (Погляд на українську словесність)»: основні ідеї, авторська позиція щодо сучасного стану і перспектив української літератури, коло проаналізованих авторів і творів, визначення їх місця в українській літературі.

5. Багатопланова співпраця П.Куліша з журналом «Основа»: напрямки журналістської діяльності та характер публікацій (публіцистичні, історико-літературні, літературно-критичні), участь у літературному відділі журналу.

6. Публіцистична робота «Листи з хутора» в контексті ідеології «Основи»: жанрова характеристика, мистецтво аргументації, провідні ідеї та риси поетики.

7. Місце в історіографії історії української літератури праці «Огляд української словесності»: оригінальна концепція української літератури, провідні риси та ідеї, літературні портрети письменників.

8. Кулішева стаття «Характер і завдання української критики» як програма розвитку української літературної критики: визначення її основних завдань, своєрідність структури й поетики, мета, місце серед публікацій «Основи».

9. Стаття «Простонародність в українській словесності»: визначення національного обличчя української літератури та естетичної програми розвитку української літератури, головні ідеї, Кулішева концепція простонародності.

10. Діяльність П.Куліша-рецензента на сторінках «Основи» – прецедент творення практичної літературної критики з розглядом українських книжок українською мовою (коло видань, творів, авторів).

Тестові та творчі запитання:

1. У яких колективних виданнях співпрацював П.Куліш як автор художніх або журналістських творів чи видавець?

2. В яких журналістських жанрах він працював (публікації в «Записках о Южной Руси», «Хаті», «Основі»)?
3. Назвіть напрямки співпраці П.Куліша з журналом «Основа».
4. Постатей яких українських письменників торкався П.Куліш і в яких статтях, до популяризації чиеї творчості він вдавався?
5. Простежте хронологію журналістських публікацій П.Куліша і зробіть висновок щодо динаміки його інтересів і поглядів.
6. Коротко схарактеризуйте значення виданих П.Кулішем альманахів.
7. Назвіть домінуючі напрямки діяльності журналу «Основа». З яких відділів він складався? Виділіть основні аспекти значення «Основи».
8. Які українські письменники і діячі співпрацювали в «Основі»?
9. Схарактеризуйте оцінку П.Кулішем значення творчості І.Котляревського і Г.Квітки – протиставлення, аргументація. Які тези видаються вам справедливими, а які – хибними?
10. Який твір за формою наслідували «Листи з хутора» П.Куліша?
11. Схарактеризуйте виступи П.Куліша в рубриці «Перегляд українських книжок» в журналі «Основа».

Література

1. Куліш П.О. Записки о Южной Руси: У 2 т. – СПб., 1856 – 1857.
2. Куліш П.О. Листи з хутора. – Л.: Укр.-руська вид. спілка, 1906. – 86 с.
3. Куліш П.О. Твори: У 2 т. – К.: Дніпро, 1989. – Т. 2: Статті та рец. – 586 с.
4. Бернштейн М.Д. Журнал «Основа» і український літературний процес кінця 50 – 60-х років XIX ст. – К.: Вид-во АН УРСР, 1959. – 216 с.
5. Бойко-Блохін Ю. Великий клясик української літератури П.О. Куліш. – Мюнхен; Чернівці: Наук. т-во ім. Т. Шевченка, 1997. – 50 с.
6. Владимірова В. «Етнографічна та історична істини» (два типи дискурсу Пантелеймона Куліша) // Слово і час. – 1998. – № 11. – С. 59 – 63.
7. Войтюк А. Символ віри Пантелеймона Куліша // Віче. – 1997. – С. 120 – 127.
8. Горинь В.І., Моторний В.А. Із рукописних джерел М.Костомарова і П.Куліша // Укр. літературознавство. – 1970. – Вип. 8. – С. 178 – 185.
9. Дорошенко Д. П.О. Куліш. Його життя і літературно-громадська діяльність. – К.: Друк. Р. Лубковського, Т-во «Про-світа» у Києві, 1918. – 70 с.
10. Єфремов С. Куліш – як літературний критик // Книгар. – 1919. – № 23 – 24. – С. 1529 – 1538.
11. Луцький Ю. Пантелеймон Куліш // Вибр. листи Пантелеймона Куліша, українською мовою писані. – Нью-Йорк; Торонто: УВАН, 1984. – С. 7 – 18.
12. Нахлік Є.К. Пантелеймон Куліш: До 170-річчя від дня народження. – К.: Знання, 1989. – 48 с.
13. Нахлік Є.К. Пантелеймон Куліш і «Руська трійця»: До проблеми ідеологічних шукань серед української інтелігенції XIX століття. – Л.: ТЗОВ «Львівські новини», 1994. – 28 с.
14. Пантелеев Л.Ф. «Основа» // Пантелеев Л.Ф. Воспоминания. – М., 1958. – С. 235 – 244.
15. Пантелеймон Куліш і українське національне відродження: Доп. та повідомл. наук. конф., присвяченої 175-м роковинам від дня народження письменника. – Х., 1995. – 97 с.
16. Петров В. Куліш в 50-і роки. – К., 1929. – 78 с.
17. Петров В. Хуторянство і Європа // Хроніка-2000. – 1992. – № 2. – С. 73 – 76.
18. Шевельов Ю. Кулішеві листи і Куліш у листах // Вибр. листи Пантелеймона Куліша, українською мовою писані. – Нью-Йорк; Торонто: УВАН, 1984. – С. 19 – 57.

Семінарське заняття 3. М.Драгоманов як активний учасник українських суспільно-культурних процесів XIX ст. і його визначна роль в історії української журналістики (2 год.)

1. Суперечливість постаті М.Драгоманова в історії української журналістики: основні етапи і напрямки діяльності, активна участь у культурному житті й видавничій справі.

2. М.Драгоманов як чільний автор у галузі літературної критики й публіцистики та ідейний лідер народовського журналу «Правда» (у II період) – причини співпраці, основні роботи: «Русские в Галиции», «Антракт з історії українофільства (1863 – 1872)» – питання освіти й літератури, важливий інформаційний матеріал, ідеологічна позиція, «Література українська, проскрибована урядом російським» – історія створення та значення.

3. Робота «Література російська, великоруська, українська і галицька» – програмове значення, основні наміри й настанови, росієцент-рична концепція світу, аргументація, помилкові судження, обмеження можливостей української літератури, позитивне значення окремих ас-пектів, оцінка праці І.Франком.

4. Участь М.Драгоманова в журналі «Нова ера» – опублікування статті без підпису, редакційні викривлення в ній, причини розриву з виданням.

5. Дискусія 1888 – 1889 рр. про шляхи розвитку української літе-ратури й культури на сторінках народовського журналу «Зоря» за участю Б.Грінченка (статті «Хто ж винен?», «Де ж наша робота?»), М.Комарова («Хто ж винен і де ж наша робота?») і М.Драгоманова («Ще на тему: «Хто винен?» Лист у редакцію «Зорі»): основні тези і аргументи.

6. Дискусія на сторінках журналу «Буковина»: «Листи з України Наддніпрянської» Б.Грінченка (П.Вартового) та «Листи на Наддніпрянську Україну» М.Драгоманова – погляди на українську інтеліген-цію, сучасну ситуацію, діячів українського руху; оцінка І.Франком по-зиції М.Драгоманова.

7. «Листи до редакції журналу «Друг» М.Драгоманова (Українця) та їх роль в еволюції часопису: основні ідеї та проблеми, спричинена дискусія, погляди на мову і літературу, авторська концепція культури й народу.

8. Стаття «Опізнаймося» серед літературної критики журналу «Друг» – два змістові центри, передісторія створення та дискусія (відповідь В.Барвінського в журналі «Правда»), провідні тези й аргументи.

9. Характер публіцистичних праць М.Драгоманова в журналі «Друг» («Пригоди д. Іловайського в Галичині»).

10. Співпраця в журналі «Товариш»: критичні роботи «Науковий метод в етнографії» та «Сміх і горе» – загальна характеристика, значення.

11. Провідна роль М.Драгоманова в радикальному журналі «Народ»: стратегічні публіцистичні праці, рецензії, соціологічна критика, людинознавчий аспект роботи «Два учителі».

12. Програмові роботи «Чудацькі думки про українську національну справу» як видатна пам'ятка української публіцистики: основні тези, суперечливість ідеї, місце в тогочасному суспільно-культурному житті.

13. Співпраця М.Драгоманова в науковому відділі журналу «Житє і слово»: історичні, етнографічні, народознавчі, театрознавчі роботи тощо.

14. Еміграційний етап діяльності М.Драгоманова: причини й обставини еміграції, пошук місця для вільної української літератури, заснування неперіодичних журналів «Громада», коло їх учасників, спроба перетворити альманахове видання на журнал, журнал «Громада» – матеріали, українські дописувачі, створюваний образ світу, публікація художніх творів.

15. Програма-максимум і програма-мінімум у праці «Переднє слово [до «Громади»] 1878 р.» – маніфестовий характер, ідеологічна концепція, теоретичний та ужитковий аспекти.

16. Образ Росії в публіцистиці М.Драгоманова у виданнях «Громади».

17. Провідні ідеї праці «Шевченко, українофіли й соціалізм»: доведення того, що Т.Шевченко не був соціалістом – система аргументів і висновки.

18. М.Драгоманов як фактичний редактор російськомовної газети «Киевский телеграф» – подані матеріали, висвітлення в них змагання слов'янських народів за свою державність («Політичні й культурні сили південних слов'ян», «Боротьба національних чеських партій»).

Тестові та творчі запитання:

1. У яких виданнях співпрацював М.Драгоманов як автор?
2. Видавцем, упорядником яких видань він виступив?
3. У яких жанрах журналістської творчості він працював, назвіть його наукові, літературно-критичні, публіцистичні, полемічні праці.
4. У яких дискусіях взяв участь – із ким, в яких виданнях, якими працями?
5. Назвіть основні ознаки публіцистичного методу М.Драгоманова.
6. Проаналізуйте поняття «громадівства» в його еміграційних виданнях.
7. Які праці М.Драгоманов написав у жанрі листів: назви, жанрові особливості, доцільність звернення до цього жанру? Які роботи в жанрі листів інших авторів ХІХ ст. ви знаєте?

Література

1. Драгоманов М.П. Вибране: «...мій задум зложити очерк історії цивілізації на Україні». – К.: Либідь, 1991. – 684 с.
2. Драгоманов М.П. Листи на Наддніпрянську Україну. – Б. м.: Друк парт. друк., 1915. – 114 с.
3. Драгоманов М.П. Літературно-публіцистичні праці: У 2 т. – К.: Наук. думка, 1970. – Т. 1. – 531 с.; Т. 2. – 595 с.
4. Драгоманов М.П. Українська література, проскрибована російським урядом. – Л.: ЛНУ, 2001. – 94 с.
5. Баса О.М. Літературознавчі студії часопису «Буковина» за редакторства О.Маковея (1895 – 1897 рр.) // Зб. праць Наук.-дослід. центру періодики. – Л., 1996 – 1997. – Вип. 3-4. – С. 296 – 305.
6. Грушкін В. Журнал «Житє і слово» в українському літературному процесі // Слово про великого Каменяра. – К., 1956. – Т. 2. – С. 273 – 313.
7. Дей О.І. Журнал «Товариш» (Епізод із журналістської діяльності І.Франка) // Дослідження творчості Івана Франка. – К.: Вид-во АН УРСР, 1959. – Вип. 2. – С. 103-132.

8. Діалоги про українську національну справу / Б.Грінченко. – М.Драгоманов. – К.: Б. в., 1994. – 286 с.
9. Добржанський О.В. Зародження та становлення української преси на Буковині (друга половина XIX ст.) // Українська періодика: історія і сучасність / Доп. та повід. четвертої Всеукр. наук.-теорет. конф. 19 – 20 груд. 1997 р. – Л., 1997. – С. 37 – 40.
10. Касьянов Г. Українська інтелігенція на рубежі XIX – XX століть: соціально-політичний портрет. – К.: Либідь, 1993. – 176 с.
11. Кульчицька Л. Бібліографічна інформація у часописі «Правда» (1867–1897) // Українська періодика: Історія і сучасність / Доп. та повід. шостої Всеукр. наук.-теорет. конф. 11 – 13 трав. 2000 р. – Л., 2000. – С. 257 – 262.
12. Михайлин І.Л. Навколо Омеляна Огоновського (Дискусія в критиці з приводу «Історії літератури руської») // Укр. літературоз-навство. – 1966. – Вип. 63. – С. 3 – 21.
13. Пустова Ф.Д. Викриття буржуазної ідеології і боротьба за передове мистецтво на сторінках журналу «Народ» // Учені зап. Харк. держ. педаг. ін-ту ім. Г.С. Сковороди. – 1957. – Т. XXI. – С. 63 – 101.
14. Романюк М.М. Українська періодика Північної Буковини (1870 – 1940 рр.) як вид історичних джерел // Зб. праць Наук.-дослід. центру періодики. – Л., 2000. – Вип. 8. – С. 13 – 40.
15. Романюк М.М. Українська преса Північної Буковини доби національно-культурного поступу (1885 – 1900 рр.) // Зб. праць Наук.-дослід. центру періодики. – Л., 1998. – Вип. 5. – С. 110 – 147.
16. Студинський К. Критика М.Драгоманова на перше число львівської «Правди» за рік 1874 // Україна. – 1926. – № 4. – С. 135 – 138.
17. Федченко П.М. Михайло Драгоманов: Життя і творчість. – К.: Дніпро, 1991. – 362 с.
18. Хропко В.П. Журнал «Правда» й український літературний процес 70 – 90-х років XIX століття: Літературна критика: Автореф. дис. ... канд. філол. наук. – К., 1994. – 19 с.
19. Чорновол І. Політичні концепції київської «Старої громади»: від проросійського народництва до «Нової ери» // Сучасність. – 2000. – № 12. – С. 145 – 154.

Семінарське заняття 4. Роль і значення журналістської діяльності І.Франка в розвитку української журналістики XIX ст. (2 год.)

1. Особливе місце постаті І.Франка в історії української журналістики: віхи життя і журналістської творчості, її провідні напрями й динаміка, значення його діяльності для різних сфер журналістики (ро-звиток проблематики та жанрової парадигми української журналістики, видавнича справа тощо).
2. І.Франко як дослідник москвофільства (статті «Ідеї» й «ідеали» галицької москвофільської молодечі), «Із історії «москвофільського» письменства в Галичині», «Зміна системи», некролог «Іван Гушале-вич») – авторська позиція, провідні аспекти дослідження.
3. Співпраця в журналі «Правда» – оригінальні художні твори, переклади (переклад «Фауста» Й.Гете як новий тип перекладу й доведення ним можливостей української мови у відтворенні світових ідей).
4. Співробітництво в газеті «Діло» – художня проза, економічні й історіософські публікації та їх специфіка: відхід від натуралізму, широке використання статистики та глибокий історизм, відстоювання економічних інтересів Галичини як основна ідея (роботи «Наш погляд на польське питання», «Наше теперішнє положення», «Воскресеніє чи погребеніє?», «Глухі вісті»).
5. Стаття «Галицьке українофільство» – відповідь на надруковані в газеті «Діло» «Уваги Русина»: історія створення, полеміка, наслідки.

6. Участь в редагуванні та етапи співпраці І.Франка в журналі «Зоря»: художня творчість (роман «Захар Беркут»), напрямки журналістської та наукової роботи (літературно-критичне дослідження «Жі-ноча неволя в руських піснях народних», публіцистична праця «Коне-чність реформи учення руської літератури по наших середніх школах», історична розвідка «Польське повстання в Галичині року 1846»); напрямки роботи на другому етапі: біографічні довідки, рецензії на альманахи, історичні праці.

7. Участь у публіцистичній дискусії 1891 – 1892 рр.: від «галицьких віршів» до єдиної української літературної мови.

8. Дискусія в журналі «Зоря» між В.Щуратом та І.Франком про декаденство: спрямованість, основні аспекти, система аргументів.

9. Основні ідеї праці І.Франка «Із секретів поетичної творчості», її характер, жанрова специфіка і своєрідність поезики.

10. Головні ідеї праці І.Франка «Що таке поступ?», критика марксизму.

11. Участь І.Франка в радикальному журналі «Друг»: новаторство художніх творів, переклади, роль у збереженні журналу, подальша видавнича діяльність, пошук прийнятної форми для змагання з урядо-вою цензурою.

12. І.Франко на сторінках альманахів «Громадський друг», «Дзвін» і «Молот»: програмова політична лірика, журналістські публікації у відділах «Хроніка», «Вісті з Галичини»; програмова стаття «Література, її завдання і найважливіші ціхи» як естетична програма радикального напрямку – основні ідеї (самостійність української літератури, реалізм як метод тощо).

13. Значення творів І.Франка на сторінках журналу «Світ»: І.Франко як організатор видання, художні твори, переклади, наукові матеріали, роботи з етнографії та статистики, імперативна публіцистика, літературна критика.

14. Літературно-критичні роботи І.Франка в журналі: аналіз творчості Т.Шевченка в статті «Причинки до оцінення поезії Тараса Шевченка: І. Гайдамаки. ІІ. Темне царство», «Огляд української літератури за 1880 рік», рецензія «Хуторна поезія П.А. Куліша».

15. Матеріали І.Франка в журналі «Товариш»: І.Франко як організатор видання, програмова стаття «Наша публіка» – погляд на становище української преси в Галичині і завдання публіцистики.

16. І.Франко в журналах «Народ» і «Хлібороб»: стаття «Слов'янська взаємність в розумінні Яна Коллара і тепер», економічні публікації, розвідка «Професор Омелян Огоновський», проблеми українського театру в роботі «Наш театр», рецензії на «болгарські праці» М.Драгоманова тощо.

17. Діяльність І.Франка як редактора журналу «Житє і слово»: заснування журналу, його програма, два періоди в його історії, структура видання, коло авторів, публікації І.Франка – художні твори, переклади, рецензії, наукові, політичні, літературно-критичні статті і матеріали («Слово про критику» тощо).

18. Участь І.Франка в журналі «Киевская старина».

19. Стаття І.Франка «Україна ingredenta» – історія створення, полемічний характер, авторська концепція та основні ідеї, значення.

Тестові та творчі запитання:

1. У яких журналах брав участь І.Франко?
2. У яких виданнях він виступав як редактор або один з упорядників?
3. У яких періодичних виданнях було надруковано його художні твори – назвіть найважливіші й визначте їх значення.
4. Назвіть найважливіші журналістські праці І.Франка.
5. У яких журналістських жанрах він працював?
6. У яких працях І.Франко торкався постаті Т.Шевченка і його спадщини – назвіть кілька з них.
7. Яка стаття являла собою естетичну програму радикальної пар-тії і де вона була опублікована?
8. Визначте відмінності в першому і другому періодах існування журналу «Житє і слово».
9. Схарактеризуйте коротко участь І.Франка в москвофільських виданнях.
10. Визначте характер співпраці І.Франка в народовських виданнях.
11. У яких журналах радикального напрямку він брав участь, у якій якості?
12. Схарактеризуйте участь І.Франка в російськомовній українській журналістиці в Росії.

Література

1. Франко І.Я. Збір. творів: У 50 т. – К.: Наук. думка, 1980 – 1984. – Т. 26 – 43.
2. Бернштейн М.Д. Діяльність Івана Франка-критика у журналі «Друг» // Слово про Великого Каменяра. – К., 1956. – Т. 2. – С. 144 – 214.
3. Вервес Г.Д. Іван Франко в робітничій газеті «Раса» // І.Франко-історик. – К., 1956. – С. 14 – 138.
4. Возняк М. Перший наддністрянський прогресивний журнал // Возняк М. Нариси про світогляд Івана Франка. – Л., 1955. – С. 86 – 144.
5. Грицак Я. «...Дух, що тіло рве до бою...»: Спроба політичного портрета Івана Франка. – Л.: Каменяр, 1990. – 176 с.
6. Грушкін В. Журнал «Житє і слово» в українському літератур-ному процесі // Слово про великого Каменяра. – К., 1956. – Т. 2. – С. 273 – 313.
7. Дей О.І. Журнал «Товариш» (Епізод із журналістської діяльності І.Франка) // Дослідження творчості Івана Франка. – К.: Вид-во АН УРСР, 1959. – Вип. 2. – С. 103 – 132.
8. Дмитрук В.Т. Іван Франко – історик української демократичної журналістики // Іван Франко. Статті і матеріали. – Л., 1960. – Зб. 7. – С. 174 – 209.
9. Дорошенко І.І. Робітнича тема в публіцистиці Івана Франка кі-нця 70-х – початку 80-х років // Наук. зап. Львів. держ. ун-ту. – 1958. – Т. 42. – Вип. 1: Питання журналістики. – С. 5 – 17.
10. Іванов П.Ф. Іван Франко в журналі «Друг» // Наукові записки Київського університету. – 1957. – Т. XVI. – Вип. III: Зб. факультету журналістики. – № 2. – С. 117 – 140.
11. Іванов П.Ф. І.Франко в ж. «Громадський друг» // Слово про Великого Каменяра. – К., 1956. – Т. 2. – С. 215 – 172.
12. Маляренко Л. Іван Франко – журналіст і видавець // Прапор. – 1969. – № 12. – С. 87 – 91.
13. Маляренко Л. Іван Франко – редактор. – Л.: Вид-во Львів. ун-ту, 1970. – 115 с.
14. Михайлин І.Л. Нарис з історіографії історії української журналістики: методологічні уроки Іван Франка // Українська періодика: історія і сучасність: Доп. та повід. сьомої Всеукр. наук.-теорет. конф., Львів, 17 – 18 трав. 2002 р. – Л., 2002. – С. 30 – 36.
15. Нечиталюк М.Ф. Робітничі кореспонденції Івана Франка в газеті «Раса» // Укр. літературознавство. – 1975. – Вип. 23. – С. 20 – 28.
16. Пустова Ф.Д. Стиль публіцистики І. Франка в журналі «Народ» // Укр. літературознавство. – 1968. – Вип. 3. – С. 13 – 18.

17. Студинський К. Іван Франко і товариші в соціалістичнім процесі 1878 р. // Україна. – 1926. – № 6. – С. 58 – 114.
18. Шаланський В. «Правда понад усе!». Про антиклерикальну діяльність І.Франка в журналі «Народ» // Жовтень. – 1981. – № 4. – С. 114 – 116.
19. Шаповал Ю.Г. «А все ж таки те саме «Діло»: І.Франко – співробітник «Діла» // Дзвін. – 1994. – № 8. – С. 150 – 154.
20. Шаповал Ю.Г. «Діло» (1880 – 1939 рр.): Поступ української суспільної думки. – Л., 1999. – 384 с.
21. Шаповал Ю.Г. Часопис «Діло» (1880 – 1939 рр.): історія, проблеми, люди // Зб. праць Наук.-дослід. центру періодики. – Л., 1995. – Вип. 2. – С. 5 – 43; Л., 1996–1997. – Вип. 3 – 4. – С. 5 – 100; Л., 1998. – Вип. 5. – С. 5 – 110.
22. Якимович Б. Книга. Просвіта. Нація. Видавнича діяльність І. Франка у 70 – 80-і роки ХІХ ст. – Л.: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАНУ, 1996. – 307 с.
23. Яковенко В.М. До співробітництва Франка в «Зорі» // Укр. літературознавство. – 1966. – Вип. 1. – С. 64–69.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ В ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТ.

Семінарське заняття 5. Українська журналістика 1900-1917 рр. Журналістська діяльність М.Міхновського, С.Петлюри, СВУ та УСС (2 год.)

1. На зламі віків. Революція 1905 р. в Росії і українська преса.
2. Українська преса за межами України в Російській імперії.
3. Преса Західної України під час першої світової війни.
4. Преса полонених українців у таборах Австро-Угорщини і Німеччини.
5. Журналістська діяльність М.Міхновського.
6. Публіцистична діяльність С.Петлюри.
7. Преса Союзу Визволення України.
8. Преса Українських Січових Стрільців.

Завдання до самостійної роботи:

1. Схарактеризуйте політичні умови існування української преси в 1914 – 1917 рр.
2. Опишіть географічну та тематичну розгалуженість української таборової преси періоду.
3. Опишіть жанрову специфіку видань Західної України.
4. Проаналізуйте тематику публіцистики М.Міхновського.
5. Порівняйте дані радянської історіографії та дані текстів публіцистики С.Петлюри.

Література

1. Ананко Ж. «Проливаючи кров у боротьбі за державність свою...» (Симон Петлюра про східних союзників України) // Берегиня. – 1997. – № 3-4. – С.16-21.
2. Белогуров С. Военная периодическая печать в России начала XX века // Военно-исторический журнал. – 1997. – № 6. – С.80-85.
3. Благий В. Журнал «Шляхи» (1913-1914 рр.) та його вплив на консолідацію українського студентства в Галичині // Українська періодика: історія і сучасність. – Львів, 1997. – С. 68.

4. Буцевицький В. Журнал «Муравейник-комашня» у 1912-1914 рр. // Українська періодика: історія і сучасність. – Львів, 1997. – С. 66.
5. Гайдай Л. Кооперативна преса Правобережжя – складова частина преси України (1906-1914 рр.) // Українська періодика: історія і сучасність. – Львів, 1997. – С. 63.
6. Гунчак Т. Петлюра як публіцист // Сучасність. – 1979. – № 5. – С. 3-10.
7. Дзюба І. Літературно-мистецьке життя: 10-30-ті роки // Історія української літератури. XX століття. У 2 кн. Кн. 1: 1910-1930-ті роки: Навч. посібник / За ред. В.Г. Дончика. – К.: Либідь, 1993. – С. 72-74.
8. Животко А. Історія української преси. – К.: Наша культура і наука, 1999. – С. 191-204.
9. Животко А. Союз Визволення України (СВУ) та його «Вістник» // Животко А. Історія української преси. – К.: Наша культура і наука, 1999. – С. 252-253.
10. Литвин С. Симон Петлюра: від соціал-демократа до національно-державного діяча // Історія України. – 2000. – № 17. – С. 8-10.
11. Машталер Г. Вивчення літературознавчих праць Симона Петлюри в гімназії // Українська література в загальноосвітній школі. – 1999. – № 2. – С. 14-17.
12. Міхновський М. Самостійна Україна // Історія української преси. Хрестоматія. – К.: 2001. – С. 35-46.
13. Мукомела О. Між двох реалій // Українська журналістика: Вчора, сьогодні, завтра. – К.: 1996. – С. 33, 35 – 36.
14. Мукомела О.Г. Гірка правда історії. Глава перша. На зламі віків // Українська журналістика: Вчора, сьогодні, завтра. – К.: 1996. – С. 5 – 11.
15. Наріжний С. Преса після революції 1905 р. // Українська культура: Лекції за редакцією Дмитра Антоновича. – К.: Либідь, 1993. – С. 158-163.
16. Петлюра С. Статті. – К.: Дніпро, 1993. – 341 с.
17. Петлюра С. Війна і українці // Історія української преси. Хрестоматія. – К.: 2001. – С. 55-59.
18. Турченко Ф. Микола Міхновський: Життя і Слово. – К.: Генеза, 2006. – 320 с.
19. Шевченко В. Журналістська діяльність М. Міхновського // Українська журналістика: умови формування та перспективи розвитку. Зб. наук. праць. – Черкаси, 2007. – С. 516-520.

Семінарське заняття 6. Іншомовна преса 1914-1917 рр. про Україну. Преса 1917 р. (2 год.)

1. Іншомовна преса, присвячена Україні в часи Першої світової війни.
2. Відновлення української національно-патріотичної преси після лютневої революції в Росії 1917 р.
3. Географічна розгалуженість національно-патріотичної преси в Україні (1917 р.)
4. Часопис «Нова Рада». Загальна характеристика форм, жанрів.

Завдання до самостійної роботи:

1. Схарактеризуйте географію іншомовної преси про Україну зазначеного періоду.
2. Опишіть стан та джерела фінансування української національно-патріотичної преси після революції в лютому 1917 р.
3. Зробіть короткий начерк тематики преси Східної України в 1917 р.
4. Які галузі національної преси доби Визвольних змагань виявились найяскравіше? Назвіть видання, авторів, місце видання, періодичність.

Література

1. Дудко В. По сторінках «Земского сборника»: [Розвиток журналістики на Східній Україні у другій половині XIX – на початку XX ст.] // Вітчизна. -1986. – № 5. – С. 180 – 182.
2. Животко А. «Нова рада» // Животко А. Історія української преси. – К.: Наша культура і наука, 1999. – С. 257-258.
3. Крупський І. Національно-патріотична журналістика України (друга половина XIX – перша чверть XX ст.). – Львів: Світ, 1995. – 184 с.
4. Наріжний С. Українська преса за світової війни й революції // Українська культура: Лекції за редакцією Дмитра Антоновича. – К.: Либідь, 1993. -С. 163-166.
5. Сидоренко Н.М. Українська преса у Великій Британії першої половини XX ст. // Українська періодика: історія і сучасність. – Львів, 1997. – С. 46.
6. Чабан М. Празькі кореспонденти «Рідного краю»: одно з перших періодичних видань на Східній Україні // Хроніка 2000. – 1999. – № 25-26. -С. 263-266.

Семінарське заняття 7. Жанри, географія та політика як фактори розвитку преси 1917-1920 рр. (2 год.)

1. «Робітнича газета» В.Винниченка.
2. Україномовна преса на Кубані, на Зеленому Клину, в інших регіонах поза етнічними межами України.
3. Преса періоду Центральної Ради, Гетьманату і Директорії.
4. Загальна характеристика часописів 1917-1920 рр. Провідні публіцисти.

Завдання до самостійної роботи:

1. Введіть проблематику «Робітничої газети» у загальнополітичний контекст.
2. Схарактеризуйте мовну ситуацію преси на Кубані 1917-1920 рр.
3. Опишіть видання, авторів, жанрову специфіку преси доби Директорії. __

Література

1. Винниченко В. Істинно руські більшовики і синки України. Імперіалістичне шило в «пролетарському» мішку. Рано стомлюватись. Окривджений Каїн // Історія української преси. Хрестоматія: Навч. посібник. – К.: 2001. – С. 163 – 172.
2. Винниченко В. Открытое письмо к русским писателям (Післямова й коментарі Віктора Бурбелі) // Слово і час. – 2000. – № 7. – С. 46-49.
3. Губа П.І. Преса як джерело вивчення історії національно-демократичної революції в Україні (1917-1920 рр.) // Український історичний журнал. -1989. -№ 4.- С 29-40.
4. Зелений Клиן: українське національне життя // Енциклопедія українознавства. – К.: Глобус, 1994. – Т. 2 (Г-3). – С. 776-777.
5. Іванова І.Ф. Шевченко А.В. Миколаївська періодика 20-х років: відображення загальних тенденцій розвитку української преси // Українська періодика: історія і сучасність. – Львів, 1997. – С 75.
6. Курас І. Перший редактор: 3 історії «Робітничої газети» [В.К.Винниченко] // Робітнича газета. – 1997. – 22 січня. – С. 2.
7. Лисяк-Рудницький І. Суспільно-політичний світогляд Володимира Винниченка у світлі його публіцистичних писань // Сучасність. – 1980. – № 9. – С 60.
8. Малик Я.І. Роль преси у психологічній війні більшовиків за українське селянство у 1919-1920 рр. // Українська періодика: історія і сучасність. -Львів, 1997.-С 82.
9. Мукомела О. Тернистий шлях до мети // Українська журналістика: Вчора, сьогодні, завтра. – К.: 1996. – С. 40 – 47.
10. Писарев А. Голос российской провинции: По страницам альманаха «Кубань» // Наш современник. – 1990. – № 6. – С. 187-192.

11. Попок А. З історії україномовної преси на Далекому Сході // Визвольний шлях. – 1999. – № 2. – С. 168-177.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. УКРАЇНСЬКА ЖУРНАЛІСТИКА У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТ.

Семінарське заняття 8. Журналістика 1939-1943 рр. Радіо і преса ОУН-УПА та другого періоду еміграції (після 1945 р.) (2 год.)

1. Радіомовлення 1939-1943 рр. Часопис "Краківські Вісті" 1939-1941 рр.
2. Публіцистика Олександра Довженка.
3. Україномовна журналістика під німецькою окупацією 1941-1944 рр.
4. Радіо і преса ОУН-УПА (1942-1950 рр.).
5. Таборова преса другої половини 40-х рр.
6. Преса другого періоду еміграції після 1945 р.
7. Публіцистична діяльність Степана Бандери.
8. Публіцистична діяльність Дмитра Донцова.

Завдання до самостійної роботи:

1. Зазначте політичну приналежність часопису «Краківські Вісті», опишіть його історію.
2. Схарактеризуйте мовностильовий бік україномовної преси під німецькою окупацією.
3. Назвіть основні публіцистичні твори О.Довженка, опишіть їх проблематику.
4. Зробіть спробу періодизації преси ОУН-УПА 1942-1950 рр., обґрунтуйте свою думку.
5. Зазначте основні регіони існування еміграційної преси після 1945 р., назви, редакторів.
6. Схарактеризуйте політичний бік публіцистики С.Бандери та Д. Донцова.

Література

1. Бандера С. Перспективи української революції. – Дрогобич: Відродження, 1998. – 640 с.
2. Бурбела В. Хай говорить Довженко!...: [Радіопубліцистика О.Довженка періоду Великої Вітчизняної війни] // Вітчизна. – 1984. – № 10. – С. 147-150.
3. Галамай С. Про книжку, на яку ми ждали...: (Степан Бандера. «Перспективи Української Революції...» // Визвольний шлях. – 1978. – № 9. – С. 988-990.
4. Ільницький Р. Українська преса таборової доби: питання бібліографії української періодики, об'єднання українських журналістів, друкарні й друкування // Сучасність. – 1984. – № 5. – С. 60–81.
5. Інтерв'ю німецької радіостанції в Кельні зі Степаном Бандерою, 1954 р. // Просвіта. – 2001. – № 1. – С. 3.
6. Книш З. Розбрат: Спогади й матеріали до розколу в ОУН у 1940-1941 роках. Розділ 14 // WWW.geocities.com/uno_montreal/knysh_prolog.html
7. Коваль М.В. Справа Олександра Довженка: До 100-річчя з дня народження // Український історичний журнал. – 1994. – № 4 – С. 108-119.
8. Кучерук О. «Українське Слово» 1941 року // Українське Слово. – 2003. – №8 (3164). – С. 1,12.

9. Лизанчук В. Голос правди в поневоленому ефірі: Радіостанція «Вільна Україна» УПА // Дзвін. – 1998. – № 7. – С. 111 – 115.
10. Маркович В. Підпілля ОУН в Запорізькій області // Суббота плюс. – 2001. – 24 мая. – С. 7; 26 апреля. – С. 7.
11. Моє серце не витримало тягаря неправди і зла: Гнів вождя і підтяті крила Олександра Довженка // Ільєнко І. У жорнах репресій. – К.: Веселка, 1995. – С. 342-380.
12. Німецько-фашистський окупаційний режим на Україні. Збірник документів і матеріалів. – К.: Держлітвидав УРСР, 1963. – 487 с.
13. Полковенко В. Фронт на хвилі 49,5 метра // Пам'ять століть. – 1997. – № 2. – С. 118-119.
14. Присяжний М. Преса української еміграції в Німеччині: становлення, розвиток, тематична політика (1945–1953). – Львів: ЛНУ ім. І.Франка, 2000. – 220 с.
15. Рахманний Р. Незалежна українська преса 1945–1948 // Сучасність. – 1986. – Ч. 2. – С. 85–90.
16. Сидоренко Н. Зброя українського духу (Українська періодика в Західній Європі по закінченні Другої світової війни) // Пам'ять століть. – 2000. – № 1. – С. 125–126.
17. Суярко Л. Слово озброювалось і йшло у бій: Українське радіомовлення в роки війни // Віче. – 1994. – № 9. – С. 135-143.
18. Феномен Олени Теліги // Українське слово. – 2003. – № 8. – 20–26 лютого 2003 р. – С. 1–2.

Семінарське заняття 9. Комуністично-радянські преса і радіо в перше повоєнне десятиліття. Боротьба за свободу преси в добу лібералізації суспільства («хрущовської відлиги») (2 год.)

1. Комуністично-радянські преса і радіо як виразники зміцнення тоталітарної системи в повоєнний час.
2. Антинаціональний характер комуністично-радянської преси в Україні.
3. Ідейно-тематична, жанрова, мовна характеристика комуністично-радянської преси в Україні.
4. Провідні прокомуністичні і прорадянські журналісти.
5. Доля журналістів, які відстоювали свободу преси і свободу думки.
6. Олесь Гончар – журналіст, публіцист, редактор.
7. «Український вісник» за редакцією В. Чорновола та Л.Шереметьєвої.
8. Журнал «Кафедра» Михайла Осадчого.
9. «Український вісник» Максима Іванеця.

Завдання до самостійної роботи:

1. Визначте основні тематичні особливості комуністично-радянської преси повоєнного часу.
2. Зробіть спробу опису тенденції гіперболізації в пресі повоєнного часу, її політичну підопліку.
3. Опишіть мовностилістичну майстерність провідних прокомуністичних журналістів повоєнного часу.
4. Визначте основні періоди та імена, які, на вашу думку, мають прозвучати при висвітленні 5-го питання щодо II половини ХХ ст.
5. Схарактеризуйте регіональну специфіку дисидентської преси.
6. Взаємозв'язок «Українського вісника» та розвитку політичних подій зазначеного періоду.

Література

1. Афанасьєва А.Л. Гиперболизация в советской прессе (вторая половина 50-х – начало 80-х годов) // Вестник Московского университета. – Сер. 10. Журналистика. -2000. – № 5. – С. 46-58.
2. Берест П. Слово про свободу слова: Влада знову опікується проблемами ЗМІ // Україна і світ сьогодні. – 2001. – № 39. – С. 3.
3. Василь Симоненко як журналіст... // Літературна Україна. – 2002. – № 35-36 (10 жовтня). – С. 3.
4. Галич В. Олесь Гончар – журналіст, публіцист, редактор: еволюція творчої майстерності: Монографія. – К.: Наукова думка, 2004. – 816 с.
5. Ганжуров Ю.С. Преса України другої половини 50-х – початку 60-х рр. як об'єкт кліометричних досліджень у сучасному джерелознавстві // Український історичний журнал. – 1991. – С. 39-48.
6. Іваницький І. Сучасні мемуари із життя журналістів // Українське слово. -2001. – №22. – С. 11.
7. Історія партійно-радянської преси України. – К.: Вища школа, 1989. – С. 236–246.
8. Карпатський Ф. Це тяжке й солодке ремесло... // Президентський вісник. -2001. – №22. – С. 24.
9. Кіпіані В. «Український вісник» з підпілля... // www.kobza.com.ua/publ/news/index.html
10. Косів М.Немов негасимий вулкан // Чорновіл В. Твори: У 10-ти т. – Т. 3. – К.: Смолоскип, 2006. – С. 27–57.
11. Коцюбинська М. Грані творчої особистості // Чорновіл В. Твори: У 10-ти т. – Т. 1. – К.: Смолоскип, 2002. – С. 28–35.
12. Кузнецов И.В. Советская журналистика – 1986 // Вестник Московского университета. Сер. 10. Журналистика. – 1987. – № 6. – С. 3-9.
13. Кургузов О. Правдивое и парадное: [Заметки о рубрике Всесоюзного радио «Рассказы о коммунистах»] // Журналист. – 1986. № 4. – С. 9–11.
14. Малишевський І. Монолог над могилою Головліту: цензура в радянські часи // Вітчизна. – 2000. – № 9-10. – С. 114-122.
15. Маринovich М. П'ять портретів Валерія Марченка: відомий український журналіст, замучений у таборі для політв'язнів // Українське слово. 1997. – № 42. – С. 13.
16. Новоплянский Д.И. «Сколько вы за месяц разоблачили врагов народа?» [О поведении журналиста в трудных обстоятельствах: Беседа с Д. И.Новоплянским (Записал В.Бычков) // Журналист. – 1991. – № 3. С. 54-57.
17. Осадчий М. Більмо. Автобіографічний нарис. – 1971. – 151 с.
18. Преса і влада = The press and the power: Біла книга про утиски засобів масової інформації та окремих журналістів в Україні / Ред. О.Михайлюта. – К.: Журналістський фонд України, 2002. – 175 с.
19. Сидорук А. Імена, вписані кров'ю: Журналістський мартиролог – 2001 // Дзеркало тижня. – 2002. – № 2. – С. 12.
20. Сорока М. В'ячеслав Чорновіл: Шістдесятники: звідки вони? // Пам'ять століть. – 1997. – № 2. – С. 32–36.
21. Тополя Х. Піонери телебачення: 3 історії ефіру // Президентський вісник. —2002. – № 3. – С.8.
22. Українська журналістика в іменах: Матеріали до енциклопедичного словника / За ред. М.М.Романюка. – Львів, 1999. – 472 с.
23. Харламов М.А. Эфир времен Хрущева // Журналист. – 1989. – № 6. -С. 35-39.
24. Хідекелі А.В. та ін. Висвітлення питань науково-технічного прогресу в періодичній пресі УРСР (1983-1985 рр.) // Український історичний журнал. – 1987. – № 3. – С. 64-73.

25. Хмара С. (Максим Іванець). Післямова через 17 років // <http://hmara.com.ua/pratsi.html>
26. Чорновіл В. Твори: У 10-ти т. – Т. 3. – К.: Смолоскип, 2006. – 976 с.
27. Яременко В. Так починався В'ячеслав Чорновіл // Чорновіл В. Твори: У 10-ти т. – Т. 1. – К.: Смолоскип, 2002. – С. 13–27.

Семінарське заняття 10. Українська самвидавна преса. Дисидентська та рухівська публіцистика (2 год.)

1. Суспільно-політичні й громадсько-культурні передумови виникнення української самвидавної літератури і журналістики.
2. Самвидавна преса та її загальна характеристика.
3. Особливості праці журналістів у самвидавній пресі.
4. Журналістська діяльність І.Багряного.
5. Опозиційні публікації Євгена Сверстюка.
6. Рухівська преса. Проблематика. Ідейно-тематичний зміст.
7. Нові форми роботи ЗМІ: «дискусійні листки», «круглі столи», «діалоги», «прямий ефір», «теле-, радіомости».

Завдання до самостійної роботи:

1. Назвіть основні імена українського самвидаву, назви видань, роки виходу.
2. Український самвидав та питання фінансування.
3. Культурна тематика в українському самвидаві 50-60-х рр.
4. Мовностилістична характеристика твору І. Багряного «Чому я не хочу повертатися в СРСР»
5. Євген Сверстюк і сучасність.
6. Ідейно-тематичний зміст рухівської преси.

Література

1. «Київський лист» 1968 року: коментарі експертів // www.analitik.org.ua/theme
2. Алексеева Л., Деревицкий В. Правозащитники и сегодня вынуждены прибегать к самиздату // Журналист. – 1998. – № 11-12. – С. 22-23.
3. Багряний І. Публіцистика. – К., 1996.
4. Багряний І. Чому я не хочу вертатись до СРСР?: памфлет // Багряний І. Тигролови: роман; Чому я не хочу вертатись до СРСР?: памфлет. – Кіровоград: Степова Еллада, 2000. – 240 с.
5. Бернадська Н. Іван Багряний (1906-1963) // Українська мова та література. -1999. – № 38. – С. 1-4.
6. Брунь С. «Самостійна Україна» – минуле і сучасне (до ювілею журналу «Самостійна Україна») // Самостійна Україна. – 1999. – № 3. – С. 54-57.
7. Дзюба І. Громадянська снага і політична прозорливість: (Про публіцистику І.Багряного) // Багряний І. Публіцистика. – К., 1996. – С. 5-13.
8. Іван Багряний та українська політична думка. Сучасні акценти // Літературна Україна. – 2001. – 25 жовтня. – С 8-10.
9. Кіпіані В. «Наша газета – перша»: До сороковин з дня смерті Сергія Набоки // www.svoboda-news.com
10. Костюк Г. Відійшов у безсмертя // Багряний І. Публіцистика. – К., 1996.
11. Лавріненко Ю. Іван Багряний – політичний діяч і письменник // Українське слово: Хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст. (у трьох книгах). Книга друга. – К.: Рось, 1994. – С. 612-617.

12. Прес-конференція з І.Багряним в Нью-Йорку 12-го грудня 1958 р., організована заходами українського конгресового комітету // Пам'ять століть. – 1998. – № 5. – С. 44-48.
13. Рябчук М. «І це вони заперечували?!»: Самвидав як явище популярної культури // Сучасність. – 1998. – № 1. – С. 113-125.
14. Сверстюк Є. Реалізм на службі: Аберация естетичних понять в ідеологічній системі // Слово і час. – 1998. – № 8. – С. 73-75.
15. Сковорода О. Помста: Сверстюк як дзеркало християнської ментальності // www.slovnyk.org/txt/skovorodao/pomsta
16. Федів Л. Євген Сверстюк: «Мені не доводилося в житті грати у піжмурки» // Високий замок. – 2003. – 17 липня. – №132 (2564) (електронна версія) / www.wz.lviv.ua
17. Шугай О. Іван Багряний або Через терни Гетсиманського саду. – К., 1996.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV. СУЧАСНА УКРАЇНЬСЬКА ЖУРНАЛІСТИКА

Семінарське заняття 11. Журналістика суверенної України. Україномовна преса за кордоном. Сучасна журналістика в Україні (2 год.)

1. Періодичні видання політизованих угруповань 1989-90-х рр.
2. Масова поява нових видань у суверенній Україні. Зміни в діяльності радіомовлення і телебачення.
3. Журнал «Визвольний шлях». Загальна характеристика.
4. Журнал «Сучасність». Загальна характеристика.
5. Україномовна преса в США.
6. Україномовна преса в Канаді.
7. Україномовна преса в Бразилії.
8. Сучасний стан ЗМІ в Україні.
9. Сучасна публіцистика в Києві (містах, звідки приїхали студенти).
10. Сучасний стан ЗМІ в Києві (містах, звідки приїхали студенти).

Завдання до самостійної роботи:

1. Видання комуністичної спрямованості 1989-90-х рр.
2. Характеристика передвиборних видань Запоріжжя.
3. Віхи історії журналу «Сучасність».
4. Загальна періодизація історії україномовної преси в США
5. Сучасний стан україномовної преси в Бразилії.
6. Мова ЗМІ в сучасній Україні.
7. Основні міські видання Києві (містах, звідки приїхали студенти)

Література

1. «Визвольний Шлях» // Енциклопедія українознавства. – Т. 1 (А-Г). – С.247.
2. Актуальні проблеми журналістики: 36. наук. праць / Ред. Ю.М.Бідзіля. -Ужгород: МП «Ліра», 2001. – 492 с.
3. Базів В. А. Посттоталітарна журналістика в умовах будівництва демократичного суспільства // Українська періодика: історія і сучасність. – Львів, 1997.- С. 20.
4. Бебик В.М. Засоби масової інформації посткомуністичної України / В.М.Бебик, О.І.Сидоренко. – К.: МАУП, Дослідницький центр історії української преси, 1996. – 124 с.
5. Богачевська М, Хомяк Р. Наші шістдесяті: [Про український журнал «Сучасність» в США] // Сучасність. – 1996. – № 10. – С. 36-40.

6. Гриценко О. З історії української преси в США та Канаді // Політологічні читання. – 1995. – № 3. – С. 219-229.
7. Гриценко О. З історії української преси в США та Канаді // Політологічні читання. – 1995. – № 3. – С. 219-229.
8. Животко А. Історія української преси. – К.: Наша культура і наука, 1999. – С. 183-188.
9. Законодавство України про інформацію: За станом законодавства на 1 липня 1998 р. – К., 1998. – 272 с. (Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – 1998. – № 7.).
10. Захаров Є., Речинський В. Інформаційна безпека чи небезпека відставання? // Дзеркало тижня. – 2001. – 5 травня. – С. 6.
11. Іваненко Ф. Хто дасть духовний меч у руки? Час вимагає ретельнішої підготовки як майбутніх, так і нинішніх журналістів // Президентський вісник. – 2001. – № 2. – С. 20.
12. Карпенко В. Українська преса в період «перестройки»: відлига горбачовської демократизації // Пам'ять століть. – 1999. – № 4. – С. 100-137.
13. Костенко Н. Мас-медіа у виборах: ціннісні орієнтації політичної сфери // Політична думка. – 1999. – № 4. – С. 100-120.
14. Лиховий Д. Бунт гвинтиків: провідні українські журналісти в боротьбі проти політичної цензури організовують профспілку й породжують страйком // Україна молода. – 2002, – № 185. – С. 4-5.
15. Початки й розвиток преси в З'єднаних Державах Америки. Характер. Діячі //
16. Публіцистика і політика: Збірник наукових праць / Ред. В.І.Шкляр. Вип. 2.-К., 2001. – 96 с.
17. Сердобольский О. Диалог с «вражьем голосом»: «Голос Америки», ТАСС // Эхо планеты. – 1992. – № 8. – С. 34.
18. Українська преса в Бразилії // Животко А. Історія української преси. – К.: Наша культура і наука, 1999. – С. 190-191.
19. Українська преса в Канаді. її початки. Характер. Діячі // Животко А. Історія української преси. – К.: Наша культура і наука, 1999. – С. 188-190.
20. Школа американской журналистики // Журналист. – 1993. – № 10. – С. 46; №11. – С. 30.
21. Яременко В. Джерельні можливості сучасних мас-медіа крізь призму більшовицької практики // Сучасність. – 1998. – № 9. — С. 71-75.

Семінарське заняття 12-14. Українська журналістика в іменах (6 год.)

1. Ігор Сьондюков, Володимир Бойко, Петро Кралюк.
2. Відомі журналісти-аналітики та публіцисти газет «Дзеркало тижня», «День», «Український тиждень», «Голос України», «Урядовий кур'єр», «Високий замок» та ін.
3. Відомі журналісти-аналітики та публіцисти, які працюють в журнальній періодиці. Фешн-журналістика, як особливий вид персональної журналістики.
4. Відомі журналісти телевізійники.
5. Журналістики-блогери.
6. Постаті інтернет-журналістики. Робота порталу Detector.media.
7. Київські журналісти.

Завдання до самостійної роботи:

1. Назвіть відомих журналістів сучасності.
2. Які резонансні публікації та авторів, Ви можете назвати.
3. Газета «Дзеркало тижня» в іменах.

4. Журналісти-іноземці, які працюють на українському медіаринку.

Література

1. Актуальні проблеми журналістики: 36. наук. праць / Ред. Ю.М.Бідзіля. -Ужгород: МП «Ліра», 2001. – 492 с.
2. Іваненко Ф. Хто дасть духовний меч у руки? Час вимагає ретельнішої підготовки як майбутніх, так і нинішніх журналістів // Президентський вісник. – 2001. – № 2. – С. 20.
3. Карпенко В. Українська преса в період «перестройки»: відлига горбачовської демократизації // Пам'ять століть. – 1999. – № 4. – С. 100-137.
4. Костенко Н. Мас-медіа у виборах: ціннісні орієнтації політичної сфери // Політична думка. – 1999. – № 4. – С. 100-120.
5. Лиховий Д. Бунт гвинтиків: провідні українські журналісти в боротьбі проти політичної цензури організовують профспілку й породжують страйком // Україна молода. – 2002, – № 185. – С. 4-5.
6. <http://detector.media/>
7. <http://dt.ua/>
8. <https://day.kyiv.ua>
9. <http://nv.ua/>
10. <http://tyzhden.ua/>

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І.

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ В ХІХ СТ.

Тема 1. Українська альманахова журналістика 30 – 40-х років ХІХ ст.: провідні видання та діячі (6 год.)

Наведіть основні тези і аргументи сторін (І.Срезневського і Г.Квітки) в дискусії щодо постаті Г.Сковороди. Чия позиція видається переконливішою?

Тема 2. П.Куліш як знакова фігура в українській журналістиці ХІХ ст. (6 год.)

Назвіть домінуючі напрямки діяльності журналу «Основа». З яких відділів він складався? Виділіть основні аспекти значення «Основи». Схарактеризуйте оцінку П.Кулішем значення творчості І.Котляревського і Г.Квітки – протиставлення, аргументація. Які тези видаються вам справедливими, а які – хибними? Схарактеризуйте виступи П.Куліша в рубриці «Перегляд українських книжок» в журналі «Основа».

Тема 3. М.Драгоманов як активний учасник українських суспільно-культурних процесів ХІХ ст. і його визначна роль в історії української журналістики (6 год.)

Назвіть основні ознаки публіцистичного методу М.Драгоманова. Проаналізуйте поняття «громадівства» в його еміграційних виданнях. Які праці М.Драгоманов написав у жанрі листів: назви, жанрові особливості, доцільність звернення до цього жанру? Які роботи в жанрі листів інших авторів ХІХ ст. ви знаєте?

Тема 4. Роль і значення журналістської діяльності І.Франка в розвитку української журналістики ХІХ ст. (8 год.)

Схарактеризуйте участь І.Франка в російськомовній українсь-кій журналістиці в Росії.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІ.

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ В ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТ.

Тема 5. Українська журналістика 1900-1917 рр. Журналістська діяльність М.Міхновського, С.Петлюри, СВУ та УСС. (6 год.)

Схарактеризуйте політичні умови існування української преси в 1914 – 1917 рр. Опишіть географічну та тематичну розгалуженість української таборової преси періоду. Опишіть жанрову специфіку видань Західної України. Проаналізуйте тематику публіцистики М.Міхновського. Порівняйте дані радянської історіографії та дані текстів публіцистики С.Петлюри.

Тема 6. Іншомовна преса 1914-1917 рр. про Україну. Преса 1917 р. (6 год.)

Схарактеризуйте географію іншомовної преси про Україну зазначеного періоду. Опишіть стан та джерела фінансування української національно-патріотичної преси після революції в лютому 1917 р. Зробіть короткий начерк тематики преси Східної України в 1917 р. Які галузі національної преси доби Визвольних змагань виявились найяскравіше? Назвіть видання, авторів, місце видання, періодичність.

Тема 7. Жанри, географія та політика як фактори розвитку преси 1917-1920 рр. (8 год.)

Введіть проблематику «Робітничої газети» у загальнополітичний контекст. Схарактеризуйте мовну ситуацію преси на Кубані 1917-1920 рр. Опишіть видання, авторів, жанрову специфіку преси доби Директорії._

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. УКРАЇНСЬКА ЖУРНАЛІСТИКА У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ XX СТ.

Тема 8. Журналістика 1939-1943 рр. Радіо і преса ОУН-УПА та другого періоду еміграції (після 1945 р.). 6 год.

Зазначте політичну приналежність часопису «Краківські Вісті», опишіть його історію. Схарактеризуйте мовностильовий бік україномовної преси під німецькою окупацією. Назвіть основні публіцистичні твори О.Довженка, опишіть їх проблематику. Зробіть спробу періодизації преси ОУН-УПА 1942-1950 рр., обґрунтуйте свою думку. Зазначте основні регіони існування еміграційної преси після 1945 р., назви, редакторів. Схарактеризуйте політичний бік публіцистики С.Бендери та Д. Донцова.

Тема 9. Комуністично-радянські преса і радіо в перше повоєнне десятиліття. Боротьба за свободу преси в добу лібералізації суспільства («хрущовської відлиги») (6 год.)

Визначте основні тематичні особливості комуністично-радянської преси повоєнного часу. Зробіть спробу опису тенденції гіперболізації в пресі повоєнного часу, її політичну підопліку. Опишіть мовностильову майстерність провідних прокомуністичних журналістів повоєнного часу. Визначте основні періоди та імена, які, на вашу думку, мають прозвучати при висвітленні 5-го питання щодо II половини XX ст. Схарактеризуйте регіональну специфіку дисидентської преси. Взаємозв'язок «Українського вісника» та розвитку політичних подій зазначеного періоду.

Тема 10. Українська самвидавна преса. Дисидентська та рухівська публіцистика (8 год.)

Назвіть основні імена українського самвидаву, назви видань, роки виходу. Український самвидав та питання фінансування. Культурна тематика в українському самвидаві 50-60-х рр. Мовностильові характеристики твору І.

Багряного «Чому я не хочу повертатися в СРСР» Євген Сверстюк і сучасність. Ідейно-тематичний зміст рухівської преси.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV. СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЖУРНАЛІСТИКА

Тема 11. Журналістика суверенної України. Україномовна преса за кордоном. Сучасна журналістика в Україні (6 год.)

Видання комуністичної спрямованості 1989-90-хрр. Характеристика передвиборних видань. Віхи історії журналу «Сучасність». Загальна періодизація історії україномовної преси в США Сучасний стан україномовної преси в Бразилії. Мова ЗМІ в сучасній Україні. Основні міські видання Києві (містах, звідки приїхали студенти)

Тема 12. Відомі українські журналісти (8 год.)

Українська аналітична журналістика. Відомі журналістські розслідування. Робота організації ДетекторМедіа.

Таблиця 6. 1

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль І. Становлення та розвиток української журналістики у першій половині XIX ст.			
Тема 1. Методологічні проблеми історії української журналістики. Початковий етап виникнення журналістики в Україні Харківська журналістика 1810 – 1820-х років (6 год)	Опрацювання літератури, модульна контрольна робота	15 (5 (д/з)+10 (опрац. фах. вид.))	I
Тема 2. Українська альманахова журналістика 1830 – 1840-х років Українська журналістика в Росії в добу “великих реформ” (6 год)	Опрацювання літератури, семінарське заняття, модульна контрольна робота	15 (5 (д/з)+10 (опрац. фах. вид.))	II
Тема 3. Особливості розвитку української журналістики в Австро-Угорщині у другій половині XIX ст. Періодичні видання «радикальної» політичної течії на галицьких землях (6 год)	Опрацювання літератури, семінарське заняття, модульна контрольна робота	15 (5 (д/з)+10 (опрац. фах. вид.))	III
Тема 4. Репресивні заходи російського уряду проти українського слова (8 год)	Опрацювання літератури, семінарське заняття, модульна контрольна робота	15 (5 (д/з)+10 (опрац. фах. вид.))	IV
Змістовий модуль II Основні тенденції розвитку української журналістики у першій половині XX ст.			
Тема 5. Українська періодика на початку XX ст. (6 год)	Опрацювання літератури, семінарське заняття, модульна контрольна робота	15 (5 (д/з)+10 (опрац. фах. вид.))	I
Тема 6. Українська журналістика доби Першої світової війни та визвольних змагань (6 год)	Опрацювання літератури, семінарське заняття, модульна контрольна робота	15 (5 (д/з)+10 (опрац. фах. вид.))	II
Тема 7. Українські наукові періодичні видання в УРСР та за кордоном (8 год)	Опрацювання літератури, семінарське заняття, модульна контрольна робота	15 (5 (д/з)+10 (опрац. фах. вид.))	III
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. Українська журналістика у другій половині XX ст.			
Тема 8. Українська періодика у міжвоєнному часі (6 год)	Опрацювання літератури, семінарське заняття,	15 (5 (д/з)+10 (опрац.	IV

	модульна контрольна робота	фах. вид.))	
Тема 9. Суспільно-політична періодика української діаспори (6 год)	Опрацювання літератури, семінарське заняття, модульна контрольна робота	15 (5 (д/з)+10 (опрац. фах. вид.))	V
Тема 10. Український самвидав: типологія та тематика (8 год)	Опрацювання літератури, семінарське заняття, модульна контрольна робота	15 (5 (д/з)+10 (опрац. фах. вид.))	VI
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. Українська журналістика у другій половині XX ст.			
Тема 11. Сучасна українська журналістика: загальна характеристика (6 год)	Опрацювання літератури, семінарське заняття, модульна контрольна робота	15 (5 (д/з)+10 (опрац. фах. вид.))	VII
Тема 12. Відомі українські журналісти (8 год.)	Опрацювання літератури, семінарське заняття, модульна контрольна робота	15 (5 (д/з)+10 (опрац. фах. вид.))	VIII
<i>Разом: 80 год.</i>	<i>Разом: 180 балів</i>		

VIII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Історія української журналістики» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип коопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок, розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. VI), де зазначено види контролю й принципи їх оцінювання. Систему переведення рейтингових балів у національну та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8. 1, 8. 2.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.
-

Таблиця 8. 1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю (за 5 семестр)

№	Вид діяльності	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
1.	Відвідування лекцій	1	7	7
2.	Відвідування практичних (семінарських) занять	1	7	7
3.	Виконання завдання з самостійної роботи (домашнього завдання)	15	7	105
4.	Робота на семінарському занятті (практичному) занятті, в т. ч. доповідь, дискусія, виступ, повідомлення	10	7	70
6.	Модульна контрольна робота	25	2	50
максимальна кількість балів 239				

Коефіцієнт: $100:239=0,42$

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю (за 6 семестр)

№	Вид діяльності	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
1.	Відвідування лекцій	1	7	7
2.	Відвідування практичних (семінарських) занять	1	7	7
3.	Виконання завдання з самостійної роботи (домашнього завдання)	15	5	75
4.	Робота на семінарському занятті (практичному) занятті, в т. ч. доповідь, дискусія, виступ, повідомлення	10	7	70
6.	Модульна контрольна робота	25	5	50
максимальна кількість балів 209				

Коефіцієнт: $60:194=0,31$

Таблиця 8.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно — відмінний рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре — достатньо високий рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу без суттєвих грубих помилок
C	75-81 балів	Добре — в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно — посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо — мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання — незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу — досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Кожний модуль включає бали за поточну роботу Студента на семінарських та (чи) практичних заняттях, виконання самостійної роботи, складання модульних контрольних робіт та інших видів контролю.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності

ІХ. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні:* лекція (традиційна, проблемна), семінари, пояснення, розповідь,

бесіда.

- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні*: аналіз.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних завдань.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

X. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комплект завдань для модульних контрольних робіт);
- ✓ завдання для ректорського контролю знань студентів з навчальної дисципліни «Історія журналістики».

XI. ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ

1. Зародження та основні закономірності розвитку періодичної преси. Класифікація періодики.
2. Методика джерелознавчого дослідження історичної періодики.
3. Бібліографічної покажчики історичної преси.
4. Зародження періодичної преси в Україні. Видавнича діяльність Харківського університету.
5. Літературно-історичні альманахи І. Срезневського.
6. Становлення періодичної преси у Києві.
7. Видавнича діяльність М. Максимовича.
8. Журнал «Основа» в суспільному та науковому житті України 1860-х років.
9. Цензурна політика царського уряду щодо розвитку української преси.
10. Особливості розвитку історичної періодики в умовах дії Валуєвського циркуляру 1863 р. та Емського указу 1876 р.
11. Заснування журналу «Киевская старина». Його автори та співробітники.
12. Основні етапи в історії видання «Киевской старины». Еволюція програми та змісту часопису.
13. Внесок журналу «Киевская старина» в українську історіографію.
14. Основні тенденції розвитку історичної періодики в країнах Європи у XIX ст.
15. Розвиток історичної періодики на західноукраїнських землях у XIX – на початку XX ст.
16. «Записки Наукового товариства ім. Т.Шевченка у Львові»: Загальна характеристика видання.
17. Періодичні видання Українського наукового товариства у Києві.
18. Історичні періодичні видання Української Академії Наук у 1920- х рр.
19. Журнал «Україна» (1924-1930) за редакцією М. Грушевського.
20. Особливості розвитку історичної періодики в радянський час. «Український історичний журнал».
21. Історична періодика української діаспори: основні етапи становлення і розвитку.
22. Журнал «Український історик» — друкований орган Українського історичного товариства.
23. Структура журналу «Український історик» та проблематика його публікацій.
24. Виникнення та основні етапи становлення архівної періодики.
25. Розвиток архівної періодики в Україні.
26. Журнал «Архіви України»: загальна характеристика видання.
27. Зарубіжні архівні періодичні видання.
28. Основні тенденції розвитку історичної періодики на сучасному етапі.
29. Регіональні історичні та краєзнавчі часописи.
30. Періодична преса в науково-дослідній роботі історика.

ХІІ. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ДЖЕРЕЛА

1. «Киевская старина» (1882-1906): Систематичний показчик змісту журналу / Укл. М. Г. Палієнко. – К.: Темпора, 2005.
2. Видання Наукового товариства імені Шевченка 1945-1980-ті: Бібліографічний показчик / Відп. ред. П. С. Сохань. – К., 1990. – 40 с.
3. Видання Наукового товариства імені Шевченка 1945-1980-ті: Бібліографічний показчик / Відп. ред. П. С. Сохань. – К., 1990. – 40 с.
4. Гарвардські українознавчі студії: Показчик до томів I-XV (1977-1991) / Укл. К. Д. Тейлор, З. Борисюк / Науково-довідкові видання з історії України. – Вип.19. – К., 1992.
5. Майборода Р.В., Шандра В.С. Показчики змісту архівознавчих та археографічних видань // Український археографічний щорічник. – Вип. 1. – 1992. – С.418-436.
6. Матеріали з історії національної журналістики Східної України початку ХХ століття / Уклад. Н.М.Сидоренко, О.І.Сидоренко. – К., 1999.
7. Науковий часопис українознавства «Україна» (1907-1932): Показчик змісту. – К., 1993.
8. Українська журналістика в іменах: Матеріали до енциклопедичного словника / За ред. М.М.Романюка. – Львів, 1994-2002. – Вип.1-11.
9. Українська журналістика в іменах: Матеріали до енциклопедичного словника / За ред. М.М.Романюка. – Львів, 1994-2002. – Вип.1-11.
10. Український історик. Журнал українського історичного товариства: Показчик змісту 1963-1992. – Нью-Йорк; Київ; Мюнхен, 1999.
11. Чтения в Историческом обществе Нестора-летописца (1879 – 1914): Библиографический справочник / Сост. М. П. Колесник. – К., 1989.
12. Штогрин Д. Каталог видань Української Академії наук, 1918-1930. – Чикаго, 1966.

Основна література

1. Бернштейн М.Д. Журнал «Основа» і український літературний процес кінця 50 – 60-х років ХІХ ст. – К., 1959.
2. Беспалова А. Г., Корнилов Е. А. и др. История мировой журналистики. – М., 2003.
3. Беспалова А. Г., Корнилов Е. А. История мировой журналистики. – М., 2003.
4. Боровик М. Українсько-канадська преса та її значення для української меншини в Канаді. – Мюнхен, 1977.
5. Бочковський О.І., Сірополко С. Українська журналістика на тлі доби (історія, демократичний досвід, нові завдання). – Мюнхен, 1993.
6. Бочковський О.І., Сірополко С. Українська журналістика на тлі доби (історія, демократичний досвід, нові завдання). – Мюнхен, 1993.
7. Вішка О. Преса української еміграції в Польщі (1920-1939 рр.) : Історико-бібліографічне дослідження. – Л., 2002.
8. Владимиров В.М. Історія української журналістики (1917-1997 роки): Навч. посібник. – Луганськ, 1998.
9. Гриценко О.М. Українська преса США і Канади (1991-1995 рр.). – К., 1997.
10. Гриценко О.М., Шкляр В.І. Преса і політика: проблеми, концепції, досвід. – К., 2000.
11. Гриценко О.М., Шкляр В.І. Преса і політика: проблеми, концепції, досвід. – К., 2000.
12. Гутковський В. Українська журналістика на західноукраїнських землях: державотворча функція, тематичні аспекти (1848-1919 рр.). Історико-політичний нарис. – Л., 2001.
13. Гутковський В. Українська журналістика Наддніпрянщини (І половина ХІХ ст. – 1920 р.): генезис, проблематика, державотворча функція. – Л., 2001.
14. Гутковський В. Українська журналістика Наддніпрянщини (ІІ половина ХІХ ст. – 1920 р.): генезис, проблематика, державотворча функція. – Л., 2001.
15. Дмитрієнко М.Ф., Шелюх Т.М. Історична періодика на Україні в радянський час // Український історичний журнал. – 1971. – № 7. – С.127-134.
16. Дмитриев С.С. Источиковедение русской исторической журналистики: Постановка темы и проблематика // Источниковедение отечественной истории. – Вып.2. – М.: Наука, 1976. – С.272-305.

17. *Дмитриев С.С.* Источниковедение русской исторической журналистики: Постановка темы и проблематика // Источниковедение отечественной истории. – Вып.2. – М.: Наука, 1976. – С.272-305.
18. *Дмитриев С.С.* Периодическая печать дореформенной России (1801 – 1860 гг.) // Источниковедение истории СССР XIX – начала XX вв. – М., 1970. – С.243–267.
19. *Дмитрук В.Г.* Нарис з історії української журналістики XIX ст. – Л., 1969.
20. *Животко А.* Історія української преси. – Мюнхен, 1989-1990.
21. *Животко А.* Історія української преси. – Мюнхен, 1989-1990.
22. *Квіт С.* Дмитро Донцов. Ідеологічний портрет. – К., 2000.
23. *Киян О.І.* Вклад журналу «Русский архив» в історіографію України // Український історичний журнал. – 1988. – № 10. – С.68-76.
24. *Комаренко Н.В.* Журнал «Літопис революції». Історіографічний нарис. – К., 1970.
25. *Коновец О.Ф.* Периодическая печать как источник историко-научных исследований (К проблеме реконструкции «образа науки») // Науковедение и информатика. – К., 1992. – Вып.37. – С.19-27.
26. *Коновец О.Ф.* Периодическая печать как источник историко-научных исследований (К проблеме реконструкции «образа науки») // Науковедение и информатика. – К., 1992. – Вып.37. – С.19-27.
27. *Корбич Г.* Журнал «Літературно-науковий вісник» львівського періоду (1898-1906). – К., 1999.
28. *Крупський І.В.* Національно-патріотична журналістика України (друга половина XIX – перша чверть XX ст.). – Львів, 1995.
29. *Матяш І.* «Найпотрібніший підручник для всіх архівних робітників» (Українська архівна періодика 20-30-х років) // Студії з архівної справи та документознавства. – 1996. – Т.1. – С.30-42.
30. *Матяш І.* «Найпотрібніший підручник для всіх архівних робітників» (Українська архівна періодика 20-30-х років) // Студії з архівної справи та документознавства. – 1996. – Т.1. – С.30-42.
31. *Матяш І.Б.* Українська архівна періодика 1920-1930-х рр.: історія, бібліографія, бібліометрія. – К., 1999.
32. *Михайлин І.Л.* Історія української журналістики. Підручник. – Кн.1: Період становлення: від журналістики в Україні до української журналістики. – Харків, 2000.
33. *Палієнко М.Г.* «Киевская старина» у громадському та науковому житті України (кінець XIX – початок XX ст.). – К.: Темпора, 2005.
34. *Палієнко М.Г.* Повернення із забуття: Портрет вченого, журналіста, видавця Володимира Науменка. – К., 1998.
35. *Палієнко М.Г., Срібняк І.В.* Історія зарубіжної та української журналістики: Методичний комплекс. – К.: НАУКМА, 2003.
36. *Палієнко М.Г., Срібняк І.В.* Історія зарубіжної та української журналістики: Методичний комплекс. – К.: НАУКМА, 2003.
37. *Присяжний М.П.* Преса української еміграції в Німеччині: Становлення, розвиток, тематична політика (1945-1953). – Л., 2000.
38. *Присяжний М.П.* Преса української еміграції в Німеччині: Становлення, розвиток, тематична політика (1945-1953). – Л., 2000.
39. *Розенберг В., Якушкин В.* Русская печать и цензура в её прошлом и настоящем. – М., 1905.
40. *Романюк М. М.* Українська преса Північної Буковини 1918-1940 рр. – Л., 1996.
41. *Романюк М. М.* Українська преса Північної Буковини 1918-1940 рр. – Л., 1996.
42. *Романюк М.* Українське пресознавство на порозі ХХІ століття. – Львів, 2000.
43. *Савка М.* Українська еміграційна преса у Чехословацькій Республіці (20-30-ті рр. XX ст.). Історико-бібліографічне дослідження. – Л., 2002.
44. *Сакада Л.* «Український історик»: генеза, тематика, постаті. – Нью-Йорк; Київ, 2003.
45. *Сидоренко Н.* Національно-духовне самоствердження. – К., 2000.
46. *Сидоренко Н.* Національно-духовне самоствердження. – К., 2000.

47. Сидоренко Н.М., Сидоренко О.І. Журналістська «планета Ді-Пі»: Українська преса у таборах військовополонених, переміщених осіб і біженців у Європі після II Світової війни (1945-1950). – К., 2000.
48. Сучасна жіноча преса в Україні. Показчик / Упоряд. А.М.Волобуєва, Н.М.Сидоренко. – К., 1998.
49. Українська преса поза межами України. Матеріали науково-теоретичної конференції 25-26 квітня 1996 р. – К., 1996.
50. Федченко П.М. Матеріали з історії української журналістики. – К., 1959. – Вип.1: Перша половина XIX ст.
51. Федченко П.М. Преса та її попередники. Історія зародження й основні закономірності розвитку. – К., 1969.
52. Шаповал Ю.Г. «Діло» (1880-1939 рр.): поступ української суспільної думки. – Львів, 1999. – 384 с.
53. Шаповал Ю.Г. «Діло» (1880-1939 рр.): поступ української суспільної думки. – Львів, 1999. – 384 с.